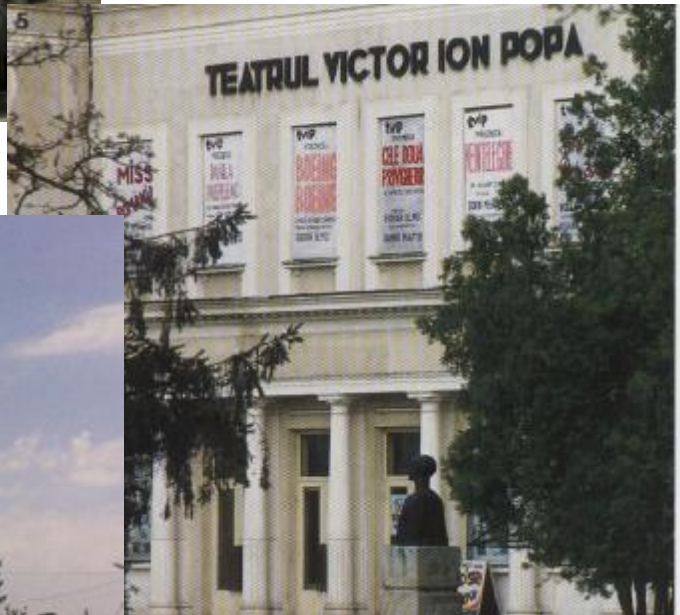

JUDETUL VASLUI

GHID TURISTIC

Grupul Școlar Industrial „Ștefan Procopiu” Vaslui

***Lucrare editată de Grupul Școlar Industrial „Ștefan
Procopiu” Vaslui, cu ocazia Zilelor Liceului
din anul 2005***

***Director,
Prof. Romel VICOL***

Coordonator: MIHAI CIOBANU

Colaboratori:

Text:

IRINA NICOLESCU

MARIANA AGAFIȚEI

Tehnoredactare:

LOREDANA ANDRONIC-TIRON

LEONAȘ DUMITRAȘCU

Fotografii:

LEONAȘ DUMITRAȘCU

CRISTIAN LOGHIN

EDITURA

ISBN

PREFAȚĂ

Străbaterea unor spații locale, statale, continentale, intercontinentale sau chiar interplanetare a fost o preocupare a oamenilor din cele mai vechi timpuri, iar istoria, arheologia și numeroase opere literare consemnează această dorință de veacuri a umanității.

Este bine cunoscut că ființa umană, în decursul veacurilor, a călătorit în scopuri pașnice, fie pentru nevoia de hrană, de păstorit în diferite locuri prielnice, de schimburi comerciale prin târguri și iarmaroace, fie pentru un pelerinaj religios, fie pentru schimbarea mediului ca să se odihnească, să-și caute de sănătate, să-și îmbogățească cunoștințele într-un anumit domeniu, ori să participe la diferite întâlniri de interes cultural, științific sau sportiv.

Fenomen integrat progresului și civilizației, omul a simțit nevoia să călătorească din plăcere, cu piciorul sau cu mijloace moderne de transport, să străbată zone și țări necunoscute, devenind mesager al locurilor și țărilor de pe diferite meridiane și paralele ale Terrei.

Turismul, definit de Dicționare, este o activitate cu caracter recreativ sau sportiv, constând din parcurgerea pe jos sau cu diferite mijloace de transport a unor distanțe pentru vizitarea regiunilor pitorești, a localităților, a obiectivelor culturale, economice, istorice. Cu timpul turismul a încetat să mai fie o îndeletnicire individuală și a devenit o activitate economică de mare amploare, un fenomen integrat progresului uman, asemănător electricității. El “creează implicații diverse și adânci, dificil de măsurat cu precizie în domenii diferite economice, sociologice, culturale, geografice și altele”.(G. Faddoul – fost președinte al UIOOT).

Cuvântul “turism” derivă de la cuvântul englezesc “tour”- călătorie și anterior de la cuvântul francez “tour”- călătorie sau plimbare în cerc, termen aplicat călătoriilor de agrement. Cu timpul turismul a devenit o industrie, care cuprinde un întreg ansamblu de activități umane, care se deosebește de o simplă călătorie.

Referindu-se la călători și călătorii, scriitorii români și francezi afirmă că : “Dintre toate mijloacele de a împodobi spiritul și de a forma judecata, cel mai eficace este să călătorești”(Volney) sau “Nu este om complet decât acele care a călătorit mai mult, care și-a schimbat de 20 de ori felul de a gândi și de viață” (Lamartine).

Cea mai completă definiție a turistului o găsim în documentele ONU : “Turistul este orice persoană care se deplasează din plăcere, din curiozitate sau din dorința de a cerceta, în afara reședinței sale obișnuite, sau orice persoană care profită de o deplasare profesională în scopul unei plăceri personale”.Astfel, prin amploarea pe care o are, turismul joacă un rol de necontestat în domeniul economiei naționale fiind o mărturie strălucită a eliberării sociale și culturale a oamenilor, un barometru al situațiilor politice dintr-o țară.

Nevoile de cunoaștere au făcut ca turismul cultural să ia din ce în ce mai mult o amplă dezvoltare. “Altă dată turismul reprezenta, înainte de toate, un prilej de plimbare și divertisment, spunea academicianul francez Georges Duhamel, astăzi adevăratul turism este un act de cunoaștere”. Prin practicarea turismului cultural s-au creat condiții deosebite

pentru a putea fi vizitate vestigiile trecutului cu întreaga lor încărcătură istorică, mănăstirile, muzeele, expozițiile, realizările arhitecturale cu valoare artistică.

Monumentele, în accepțiunea inițială, cuprind opere de arhitectură sau sculptură (sub formă de statuie sau basorelief) destinate să transmită urmașilor amintirea unor persoane sau evenimente istorice însemnate, memorabile. Monumentele aparțin deci trecutului pe care îl evocă și-l mențin treaz în conștiința noastră. Istoricul Nicolae Iorga definea monumentul istoric ca ceva care “cuprinde în sine mai multe lucruri : un meșteșug de a clădi, care nu se mai obișnuiește, o frumusețe care nu se mai poate îndeplini și pe lângă acestea o sumă mai mare sau mai mică de amintiri, ceva din viața oamenilor care s-au strecurat rugându-se luptând plângând, trăind între acele ziduri sau între pereții aceia”.

După proveniența și caracterul lor monumentele istorice din țara noastră se pot împărți în două mari grupe :

- a. monumente civile (laice) : cetăți, statui, palate domnești și boierești, case memoriale, hanuri vechi, conace etc.
- b. monumente religioase : biserici, mănăstiri, schituri, pietre funerare (tombale), chilii, peșteri, etc.

Toate aceste monumente fac parte din patrimoniul cultural național și sunt ocrotite de legi elaborate și aplicate de peste o sută de ani. Pe plan internațional, un mare rol și-a asumat UNESCO, care prin Consiliul Internațional al Monumentelor și Localităților (ICOMS), a elaborat chiar și o Chartă a turismului cultural, aprobată de 18 state și organizații, la Bruxelles, în 1976. În această Chartă, arătându-se importanța turismului, în general și cel cultural în special, se solicită sprijinul mondial pentru a face ca turismul să nu ducă la deteriorarea patrimoniului existent din partea unor turiști mai puțin educați. Se insistă ca în școli să se facă educarea copiilor și tinerilor pentru respect față de bunurile culturale, iar mijloacele de informare să contribuie la trezirea unei conștiințe universale în acest sens. De asemenea se face apel la specialiști și la guverne ca să găsească cele mai potrivite mijloace pentru a pune în valoare noi obiective de interes cultural.

Turismul este un factor important de ridicare a calității vieții și nu trebuie privit numai prin latura lui economică, a economiei de piață. Deși i se spune “comerț invizibil”, “industrie fără furnale”, “export intern de mărfuri” și se vorbește de “produs turistic” și “piață turistică”, turismul nu este o piață de comerț ci este o relație ce se creează între “homo turisticus” și patrimoniul turistic respectiv.

**Director,
Prof. Romel VICOL**

ITINERAR TURISTIC VASLUIAN

Orașul Vaslui, topos de legendă și istorie, se înscrie în triunghiul magic de cultură și civilizație (Vaslui - Huși – Bârlad), ce a jucat un rol deosebit în trecutul zbuciumat al Moldovei.

Pitorescul deosebit al acestor meleaguri, cu rezonanță de legendă, în care trecutul este conservat în vestigii istorice și culturale de valoare națională, a încântat la început de secol, pe marele istoric Nicolae Iorga, care, în notele sale de călătorie, menționa: “Puține locuri îmi sunt mai duios cunoscute ca acest ținut al Vasluiului, care nu-i nici la munte, nici la șes și se împărtășește de o neasemuită frumusețe”.

Așezat în Podișul Central al Moldovei, în zona de confluență a Bârladului cu Vasluiul și cu Racova, orașul Vaslui păstrează la temelia lui vestigii dintre cele mai vechi. Este menționat pentru prima dată în documentele interne, la 31 martie 1423, pe vremea lui Alexandru cel Bun, și în cele externe, la 1375.

Impresionați de frumusețea locurilor, călătorii din secolele trecute au lăsat pagini memorabile, cu privire la frumusețea curților domnești și a Bisericii “Sf. Ioan Botezătorul”. Amintim însemnările de călătorie ale lui Marcus Bandinius (1646), Paul de Alep(1653), Charles Joppecourt (1620), Grigore Ureche (1642), G. Le Cler (1866).

Istoria sinuoasă a Vasluiului, privind înflorirea, decăderea și apoi iar renașterea sa, se găsește consemnată în scrierile istoricilor Vasile Pârvan, Nicolae Iorga, Gh. Ghibănescu, Alexandru Andronic. Date istorice, etnografice, arheologice și turistice consemnează și recenta monografie “Cronica Vasluiului”, coordonată de profesorul Mihai Ciobanu.

Dacă facem o călătorie în memoria Vasluiului, vom găsi oameni, fapte și locuri care confirmă spusele unui cunoscut publicist: “Dacă ar trebui să alegem două semne caracteristice pentru o stema spirituală a Vasluiului, unul ar trebui să fie scutul - simbol al istoriei - iar celălalt masca histrionului - simbol al teatrului -. Este știut cât de multe și mari fapte s-au petrecut în aceste locuri”.

Podul Doamnei, 1841, sat Chițcani, comuna Costești

Târgul și apoi orașul Vaslui s-a aflat așezat nu numai la o răscruce de vânturi aspre ale istoriei, dar și la o intersecție de drumuri comerciale spre Bârlad, Iași, Roman, Huși și Bacău. Cel mai important drum din evul mediu era “Drumul

Moldovenesc” sau “Via Walachiensis”, cum este menționat în actele Liovului, la 1383 și făcea legătura dintre porturile Mării Nordului cu cele de la Dunăre și Marea Neagră, trecând prin Vaslui.

Călătorul care vine din sudul țării, pe drumul vechi moldovenesc (acum E 581 și D.N. 24, km 97), după ce trece de Podul Doamnei (construit de voievodul Minai Sturza, din piatră cu 5 arcade, la 1841), ajunge la localitatea Crasna, la 18 km. de Vaslui.

CRASNA. o localitate mică din comuna Albești, a intrat în istorie prin bătălia care a purtat-o domnitorul Moldovei Bogdan al II - lea, în 1450, împotriva lui Alexandrel, fiul lui Iliș Vv., susținut de oștile poloneze. Se spune că lupta s-a dat toată ziua în codrii Crasnei, necunoscuți de oștirea poloneza, care suna din trâmbițe pentru a nu se rătăci în desișul codrilor. În mijlocul pădurii dintre Lipovăț și Deleni, leșii și Alexandrel au fost atacați de oastea lui Bogdan și măcelăriți cu săbiile și coasele.

DOCOLINA, satul lui Docolin, atestat în documente în 1433, azi sat dispărut, se găsea în trecut între satele Crasna și Roșiești. Ca importantă stație de poștă și un vestit han, a cunoscut cea mai îndelungată existență din evul mediu până în epoca modernă (1400-1886), când s-a deschis calea ferată Bârlad – Vaslui. Ratoșul a fost construit pe creasta unui deal, ferit de inundații. Pentru a se zări de departe, se ridicase o prăjină cu o roată, semn că acolo călătorii găseau loc de adăpost pentru ei și carele de negoț. Acest han poate fi comparat cu Hanul Ancuței, de pe drumul Sucevei, cunoscut din secolul al XVIII - lea.

Cronicarul Ion Neculce în “O samă de cuvinte” povestește cum Petru Rareș, după ce s-a odihnit o noapte la acest han, la scurt timp după pornirea caravanei celor zece care, trase de șase boi fiecare, încărcate cu pește, la locul numit Vadul Docolina, a fost întâmpinat de boieri și mitropolit, în noua calitate de domn. Noul domn lasă carele cu pește neguțătorilor. Faptele se petrec în anul 1527.

Un alt cronicar moldovean, Grigore Ureche în “Letopisețul Țării Moldovei” (1359 - 1594), nota că tot la Docolina s-a confruntat și domnitorul Petru Șchiopul cu Ion Potcoavă - Crețul, în primăvara anului 1577. Neîntrecut în arta povestirii, Ureche relatează despre vicleșugul turcilor, aliații lui Petru Vodă, care au pus înaintea luptătorilor cirezi de vite. Cazacii, care sprijineau pe Potcoavă - Crețul, s-au speriat și au tras în dobitoace, producând o mare învălmășeală în tabăra lui Petru Vodă, fapt ce a dus la pierderea bătăliei.

ANSAMBLUL MONUMENTAL “ȘTEFAN CEL MARE” DE LA PODUL ÎNALT

Cu cât ne apropiem de orașul Vaslui ne dăm seama că imaginea Sfântului Voievod Ștefan cel Mare este o prezență vie, de peste cinci veacuri, nu numai în conștiința

poporului român, dar și prin vestigiile și luptele purtate în cei 47 de ani de domnie.

Pe o culme de deal, se vede din depărtare, figura lui Ștefan, așa cum apare și în versurile și cântecul popular:

Statuia ecvestră a domnitorului Ștefan cel Mare,
sculptor Mircea Ștefănescu, 1975

Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare,
Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândrul soare!

Ansamblul monumental de la Podul Înalt (la 12 Km. sud de Vaslui), din satul Băcăuani, comuna Muntenii de Jos, cuprinde statuia ecvestră, care-l înfățișează pe Ștefan, ca un conducător de oști, înaltă de 7 m, pe un soclu de 8 m, la care se adaugă și un promontoriu, care, toate, dau o măreție deosebită. La poalele dealului sunt amplasate basoreliefuri în bronz, cu scene simbolice din legendele marelui voievod, culese de bătrânul Ion Neculce în “O samă de cuvinte”.

Lucrarea monumentală, turnată în bronz, a fost realizată de sculptorul Mircea Ștefănescu (București) și a fost dezvelită în anul 1975, cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la renumita bătălie a moldovenilor cu turcii. Documentele atestă faptul că, în

vremea lui Ștefan cel Mare, lângă Vaslui, la Podul Înalt, pe câmpul dintre apa Racovei și a Bârladului, s-a dat o mare bătălie, la 10 ianuarie, 1475.

Ca să nu se îndrepte pe valea cea largă a Siretului spre capitala Suceava, Ștefan Vodă i-a atras, cu viclenie, la locuri strâmte, care nu permiteau imensei armate otomane să se desfășoare în voie. "Balaurul" otoman se târa anevoios, prin drumuri desfundate, pe o distanță de câțiva kilometri. Podurile erau distruse, rămânând unul singur din stejar, unde s-a decis soarta bătăliei. Cuceritorii Constantinopolului, care amenințau acum apusul Europei, au fost învinși de geniul strategic al lui Ștefan cel Mare, care cu o armată de 40.000 de oșteni, a nimicit armata turcească formată din cca. 120.000 de luptători, condusă de Soliman - Pașa. "A fost un teribil măcel și puțin a lipsit ca să nu fie cu toții tăiați în bucăți și Soliman - Pașa cu greu și-a scăpat viața prin fugă" - scria un cronicar turc. Iar mama sultanului, Mara, recunoștea că "niciodată armatele turcești n-au suferit o înfrângere mai mare".

Cronicarul polonez, contemporan cu Ștefan cel Mare, Ioannes Dlugosz, l-a caracterizat apoteotic pe voievodul moldovean :

"O, bărbat demn de admirat, întru nimic inferior conducătorilor eroici, pe care atât îi admirăm, care cel dintâi dintre principii lumii a repurtat în zilele noastre o victorie atât de strălucită împotriva turcilor".

BISERICA DOMNEASCĂ "TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL"

(str. Ștefan cel Mare, nr. 58)

Continuând călătoria, înaintea privitorului se deschide o priveliște de o frumusețe deosebită : orașul construit pe coama unui deal inundat de verdeață, în centru cu o monumentală biserică, având o siluetă specifică ctitoriilor ștefanienne. Cu ocazia

călătoriei în Moldova, Paul de Alepp, nota în februarie 1653, cu trei ani mai târziu, după ce vizitase Vasluiul: "Aici în Vaslui curtea, băile, locurile de plăcere sunt toate ale lui Ștefan cel Mare, precum și mândra și superba biserică cu o elegantă cupola peste măsură de înaltă".

Biserica cu hramul "Sf Ioan Botezătorul" a fost înălțată de Ștefan Voievod, fiul lui Bogdan, ca paraclis al Curților Domnești din Vaslui. A fost

Biserica „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul” 1490,
Vaslui, Ștefan Cel Mare, 68

începută în luna aprilie 1490 și a fost târnosită (sfințită) în a doua jumătate a lunii septembrie a aceluiași an, așa cum rezultă din inscripția slavonă aflată la intrare.

Din punct de vedere arhitectonic biserica din Vaslui este prima biserică, numită în istoria artei medievale “de tip orășenesc”. Are un plan triconc, cu modificări de supradimensionare a pronaosului. În exterior întâlnim elemente de contraforturi și de profilatură gotică, cu ceramică smălțuită. Biserica a fost refăcută, în anul 1820 de Maria Cantacuzino.

De-a lungul veacurilor Biserica “Sfantului Ioan Prediteci” a fost simbolul orașului

și a victoriei lui Ștefan împotriva turcilor. Zidurile cu turla și clopotnița au avut mult de suferit de pe urma cutremurelor din anii : 1692, 1738,

Biserica „Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul” 1490,
Vaslui, Ștefan Cel Mare, 68

Pisania în limba slavonă, 1490

1802, 1837, 1896, 1940, 1977 și 1986. Dar cu ajutorul lui Dumnezeu, tot de atâtea ori, biserica a fost consolidată, restaurată sau renovată, de către oameni care au prețuit valoarea inestimabilă a monumentelor istorice.

REZERVAȚIA ARHEOLOGICĂ „CURTEA DOMNEASCĂ” este situată lângă Biserică (str. Ștefan cel Mare, nr. 56 A), pe terasa râului Vaslui, pe marginea platoului din partea de vest a orașului. Cercetările arheologice efectuate de-a lungul anilor și până azi, au dat posibilitatea să se identifice o construcție de proporții mari, considerată o curte domnească, datată - pe baza ceramicii decorative și a monedelor emise în timpul domniei lui Alexandru cel Bun - în prima jumătate a sec. al-XV-lea.

S-a confirmat arheologic una din legende, care au circulat în Moldova, despre Ștefan cel Mare, consemnate de Ion Neculce. Aflăm că voievodul, fiind la Curtea din Vaslui, în palatul său, a ieșit în “polimar” într-o duminică și l-a auzit pe Burcel cum mâna boii la plug. Polimarul este acea parte a curților construită deasupra gârliciului unei case de piatră, cu pivnițe de piatră, sau, mai modern, un balcon deschis sau o logie.

Obiecte de podoabă, sec. al XV-lea

Aureolată de strălucita victorie contra turcilor în crâncena bătălie de la Podul Înalt, domnia lui Ștefan cel Mare va fi evocată, nu numai în legende și poezii populare, dar și în literatura beletristică, ca romanul lui Mihail Sadoveanu “Frații Jderi” sau transpusă pe pelicula cinematografică “Ștefan cel Mare” - Vaslui 1475, în regia lui Mircea Drăgan.

În ceea ce privește scrierile cu caracter istoric, trebuie menționate cronicile moldovenești ale lui Grigore Ureche și Ion Neculce, “Viața lui Ștefan cel Mare” de Mihail Sadoveanu și „Istoria lui Ștefan cel Mare” de Nicolae Iorga.

Pentru orașul Vaslui, Ștefan a dat anumite privilegii comerciale, fixând hotarele moșiei târgului, printr-un document emis la Suceava la 15 octombrie 1491.

Tot la curtea domnească din Vaslui, la 16 ianuarie 1471, Ștefan a tăiat capetele a trei boieri trădători : vornicul Isaiia, paharnicul Negrilă și stolnicul Alexe. În același an, călătorul polonez Iannus Dlugosz, sosit cu o delegație poloneză la Curtea din Vaslui, a fost plăcut impresionat de prezența în palat a celor două domnițe de o rara frumusețe, care erau fiicele lui Ștefan cel Mare.

CASA GHICA se găsește amplasată alături de Biserica “Sf. Ioan Botezătorul”, în

partea de nord (str. Ștefan cel Mare, nr. 60). Casa are aspectul unui conac boieresc din secolul al XIX-lea, construit în stil neoclasic. La intrare străjuiesc două coloane care susțin un fronton, iar marginile clădirii sunt marcate de turnulețe, specifice construcțiilor conacelor boierești din Moldova.

Casa Ghica, sec. al XIX-lea, str. Ștefan cel Mare, nr. 60

Această clădire a aparținut mării familii boierești Ghica. Constantin Ghica (1740 - 1818), hatman, mare logofăt și proprietarul moșiei Vaslui, a fost fiul lui Matei Ghica și al Ecaterinei Balș. S-a căsătorit cu Maria, fata lui Iordachi Cantacuzino - Deleanu și au avut trei băieți și o fată. Unul dintre băieți, Alexandru, mare logofăt, s-a căsătorit cu Ruxanda, fata lui Sturdza logofătul, către anul 1805 și a avut trei copii : Elena, măritată cu colonelul rus Alexe Șubin, Alexandru (mort de timpuriu) și Grigore - Alexandru, care va ajunge domn al Moldovei (1849 - 1856). În 1803 un incendiu a mistuit Vasluiul și proprietățile familiei Ghica. Casa a fost refăcută de Constantin Matei Ghica, iar după moartea sa, în 1818, 18 februarie, casa a revenit Elenei Șubin, proprietara târgului Vaslui (1825-1883).

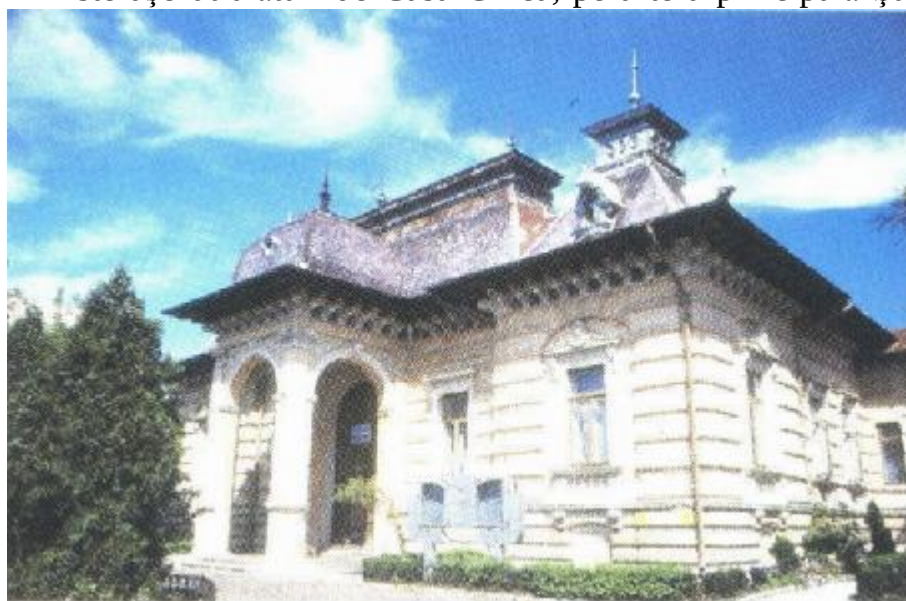
Conacul din Vaslui a fost martorul multor evenimente care au marcat istoria zbuciumată a Moldovei. Pe aici a trecut de multe ori Alexandru Ioan Cuza, înainte de a ajunge domn, fiind prieten foarte bun cu domnitorul Grigore Alexandru Ghica. După detronarea lui, a fost condus, tot de aici, de Cuza până la Galați, unde s-a îmbarcat pe un vapor care îl va purta până la Viena. La Paris se sinucide.

Tot în acest conac vor poposi personalități proeminente ale vieții social - politice și literare ca : Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Manolache Costache Epureanu, paharnicul Costache Sion. Elena Rosetti (soția lui Al. I. Cuza) se oprea des la Vaslui în drum de la Solești, sau spre sora sa, Zoe, la conacul de la Banca. De asemenea, fratele acesteia, Theodor Rosetti, prefect de Vaslui (1864), junimist, prim-

ministru, venea des la acest conac al Ghiculeștilor.

PALATUL MAVROCORDAT (str. Ștefan cel Mare, nr. 62) este singurul palat construit acum mai bine de 100 de ani în orașul Vaslui, fiind martorul evenimentelor social-politice și culturale, care s-au petrecut în această urbe.

Este așezat alături de Casa Ghica, pe artera principală Ștefan cel Mare, nr. 62. A

fost proprietatea familiei Mavrocordat, familie cu rădăcini adânci în imperiul bizantin, care a dat țării noastre 6 voievozi, reprezentanți de seama în evoluția culturii și științei din secolele XVIII- XIX. Construcția palatului a fost terminată în anul 1892. Edificiul este format dintr-un corp

central și două aripi laterale de înălțime mai mică, având lungimea totală de 68 m.

Planul și compoziția fațadelor (principală și posterioară) se înscrie în stilul eclectic al sfârșitului secolului al XIX-lea. Palatul este zidit din cărămidă. Intrarea principală este marcată de un portic cu turlă, pilaștri legați în partea superioară cu arcuri cu deschidere în arc în plin cintru și capiteluri corintice, chenare și rozete cu plăci ceramice albastre, metope de ipsos.

Fațada principală este străjuită la colțuri de turnuri în stil neogotic la colțuri. Fațada posterioara are balcoane cu balustrade de fier forjat inspirate din Renașterea italiană. Terasa este închisă cu o tâmplărie bogat ornamentată și cu fier forjat.

Clădirea are următoarele încăperi, cu destinația inițială: un salon-hall, folosit ca sală de recepție și de dans, cu oglinzi laterale, tavan mobil cu luminator, iar deasupra un spațiu amenajat pentru orchestră; un vitraj mare (seră); cinci camere pentru stăpân, opt camere de serviciu, o bucătărie, un bufet, o baie, magazine, cameră pentru încălzire. Are parter, subsol și pod parțial mansardat. Merită să menționăm că, la parter, se afla o bogată bibliotecă, într-o sală capitonată cu lemn de nuc.

În anul 1934, la oferta făcută de George Mavrocordat, Ministerul Apărării Naționale, a cumpărat imobilul pentru instalarea Cercului Militar “Constantin Prezan”. Printre membrii fondatori, în anul 1935, erau următoarele personalități: Generalul Constantin Prezan, considerat un simbol al armatei române (fost comandat al Regimentului 7 “Racova”, 25 Infanterie Vaslui în perioada 1901 - 1904); George Tătărăscu prim-ministru, Vasile Sasu ministrul Agriculturii, deputat de Vaslui, Paul Angelescu general de corp de armată, Ion Manolescu - Strunga, ministrul Industriei și Comerțului, Gheorghe Rășcanu, prefect de Vaslui, Ion Rășcanu general, senator de Vaslui, fost ministru al Armatei, Dumitru Țaicu primarul Vasluiului, Olga Prezan - soția generalului, Olga C. Dumitriu – fiica sa adoptivă, dr. C. Dumitriu - ginerele și Olghița C. - nepoata.

Tot la inițiativa și cu sprijinul lui Constantin Prezan, în anul 1938, Primăria din Vaslui face demersuri pentru cumpărarea unui avion.

În prezent în fostul Palat Mavrocordat, ulterior Cercul Militar, funcționează Palatul Copiilor, aparținând de Ministerul Educației și Cercetării.

LICEUL ORTODOX DE FETE (str. Ștefan cel Mare), fosta clădire a Școlii cu clasele I - VIII, nr. 6 “Minai Eminescu”, situată între Biserica “Sf. Ioan” și Palatul Mavrocordat.

Fosta clădire a Liceului Ortodox de fete Vaslui

Clădirea a fost cumpărată de la Ing. Henry Theodoru din București de către Societatea Ortodoxă a Femeilor Române Vaslui formată din soțiile unor notabilități ale orașului: Cecilia Țaicu, Ana Batâr, Elena

Mavrodin, Olga Volente, având ca președinte pe Vasile Sasu. Prima directoare a fost Olga Volente. Clădirea a fost demolată în anul 2003, iar în locul ei a fost construită noua școală cu clasele I-VIII nr. 6 „Mihai Eminescu”

ANSAMBLUL ARHITECTONIC DIN PIAȚA CIVICĂ “ȘTEFAN CEL MARE”

Două repere, cu reverberații specifice, punctează ființa psihică a Vasluiului : un reper tăcut, static, rememorativ Biserica lui Ștefan, expresivă mărturie arhitectonică feudală și un reper modern, simbolul orașului renăscut - piața civică. Impresionează prin valoarea urbanistică și arhitecturală a clădirilor înconjurătoare, dar mai cu seamă prin valoarea artistică a statuii lui Ștefan cel Mare turnată în bronz în anul 1972, înaltă de 5 m, impunătoare operă a sculptorului ieșean Iftimie Bârleanu.

Palatul administrativ, domină partea vestică a pieței și este de trei decenii simbolul orașului. Arhitectura îmbină tradiția construcțiilor vechilor primării, cu cerdac și turn cu ceas, cu arhitectura modernă, unică în țară. În clădirea cu 5 etaje funcționează Prefectura, Primăria și principalele instituții județene.

CASA DE CULTURĂ “CONSTANTIN TANASE” se află amplasată în partea de nord a Pieței civice și este unul dintre cele mai moderne edificii culturale din țară.

Impresionează prin grandoare și originalitatea stilului arhitectonic (arhitect Nina Popescu - București). Somptuosul edificiu a fost dat în folosință la 1 aprilie 1972, este construit pe o suprafață de 2910 m.p, și cuprinde o sală de spectacole cu 600 locuri, o bibliotecă, săli de curs, foaiere, cabine pentru actori. Menționăm că aici se desfășoară bienal începând din 1970,

Festivalul Internațional al Umorului „Constantin Tănase”. Suflul manifestărilor a fost, aproape trei decenii, regretatul scriitor vasluian, Valentin Silvestru. Pe scena modernă a Casei de Cultură au urcat în decursul anilor cei mai mari actori ai teatrului și filmului românesc: Radu Beligan, Ștefan Iordache, Toma Caragiu, Gheorghe Cozorici, Octavian Cotescu, Dem Rădulescu, Florin Piersic, Amza Pelea, Victor Rebenciuc, Teofil Vâlcu, Dionise Vitcu, Valeria Seciu, Leopoldina Bălănuță, Stela Popescu, Alexandru Arșinel, Tamara Buciuceanu, Mitică Popescu. Alături de Casa de Cultura, pe latura estică, se află bustul în piatră a lui Constantin Tănase, opera sculptorului bărlădean, Marcel Guguianu. Constantin Tanase a fost actor de mare popularitate, întemeietorul teatrului de revistă în țara noastră. El s-a născut la Vaslui, unde și-a petrecut copilăria și a urmat Gimnaziul “M. Kogălniceanu”.

HOTEL “RACOVA”. Este amplasat în centrul civic, fiind cel mai mare hotel al orașului, din categoria trei stele, o construcție modernă cu 7 nivele, ce domină piața “Ștefan cel Mare” în partea de sud. Are 76 camere, inclusiv două apartamente, decorate cu gust și care oferă dotări generoase: aer condiționat, cablu TV, linie telefonică internațională, minibar în fiecare cameră. Sala de conferințe, are o capacitate de 50 de locuri și este echipată cu aparatură audio-video, reprezentând locul ideal pentru întâlnirile de afaceri. Dispune de un elegant restaurant, bar de zi, o cofetărie, sauna, jacuzzi, fitness, salon de masaj și o terasă. Tot aici, își are sediul S.C. “RACOVA” SA , unitate înființată în anul 1991, care oferă următoarele servicii: activitate de hoteluri și restaurante, comerț cu amănuntul, cafenele și baruri cu spectacol, activități ale agențiilor de turism, închirieri de mijloace de transport, campinguri. Este cea mai mare societate care asigură și dezvoltarea turismului, director general fiind economistul Adrian Porumboiu.

MUZEUL JUDEȚEAN „ȘTEFAN CEL MARE”

În a doua piață a orașului, “Piața Independenței” la nr. 1, în partea de est, se află Muzeul Județean “Ștefan cel Mare” și Biblioteca Județeană “Nicolae Milescu–Spătarul”. Piața este străjuită de monumente de artă plastică și memorială: Monumentul Independenței, opera lui I. Jiga (București), bustul lui Mihai Eminescu, realizat de D. Pasima și bustul Spătarul Nicolae Milescu, opera lui Gheorghe

Alupoei, toate realizate din bronz.

Muzeul Județean a fost întemeiat de un grup de istorici inimoși legați de Vaslui, în anul sărbătoririi orașului și a luptei de la Podul Înalt, la 26 septembrie 1975. Are următoarele secții: istorie veche, arheologie,

Muzeul Județean „Ștefan cel Mare”, Vaslui

istorie medie, istorie contemporană, artă plastică, etnografie și artă populară.

Expoziția permanentă de arheologie înlesnește vizitatorilor cunoașterea unor fapte de viață petrecute cu multe milenii în urmă. O hartă a descoperirilor arheologice din România, având marcat în mod special județul Vaslui, ilustrează succesiunea orânduirilor cunoscute pe plan universal. Materialele din paleolitic descoperite la Curteni, Mălușteni, demonstrează acest lucru.

Bogat reprezentată este epoca neolitică prin vase de lut, unelte de piatră și silex descoperite la Trestiana și Igești, plastică antropomorfă și zoomorfă, provenită din așezările Dodești și Igești, dovezi ale unor creații originale ce se ridică la nivelul civilizației Orientului Antic. În pragul mileniului III a.Chr. se întrezăresc primele forme de manifestare ale culturii Cucuteni, una dintre cele mai reprezentative culturi neolitice. Se detașează, în mod deosebit, diorama care reprezintă un aspect din locuința neolitică, descoperită la Dodești, ceramică pictată și plastică cucuteniană de la Igești, Bârlălești, etc.

Pentru epoca bronzului: seceri, topoare, vârfuri de săgeți și de lance de la Berezeni, Dodești, Murgeni, Copăceana, etc, sceptre de piatră descoperite la Voinești, dau o

imagine completă a nivelului civilizației materiale și spirituale atins de locuitorii acestor meleaguri la mijlocul mileniului al II - lea a.Chr. Un spațiu larg este afectat prezentării civilizației geto - dacice din secolele V a.Chr. - I p.Chr. O hartă înfățișează statul geto - dac în vremea lui Burebista și Decebal și este completată cu exponate din ceramică, râșniță de piatră, vârfuri de săgeți și de lance, obiecte de podoabă - provenite din descoperirile de la Bârlălești, Tăcuta, Poienesti, ș.a.

Cu toate că actualul teritoriu al județului Vaslui nu a fost cuprins în provincia romană, Dacia, procesul de romanizare s-a manifestat și la dacii liberi ce locuiau aici. O hartă a Daciei romane redă, în mod plastic, neconținutele legături dintre dacii liberi și provincia administrativă Dacia, iar obiectele de factură romană scoase la iveală cu ocazia cercetărilor arheologice din județ - vase, amfore, podoabe, monede republicane și imperiale, etc. - atestă extinderea procesului de romanizare asupra acestui teritoriu. Uneltele agricole și ceramica descoperite la Dumești - Vechi, monedele romane din vremea împăratului Iustinian, atestă continuitatea de viață a populației romane și după retragerea aureliană.

În continuare, o suită de materiale dovedesc evoluția socială și economică în secolele VIII-X. O hartă înfățișează apariția primelor formațiuni politice românești de tip feudal în secolele al IX - lea și al XIII - lea, cu voievodatele și cnezatele care au existat pe teritoriul actual al județului: Țara Berladnicilor, Țara Brodnicilor, Țara Bolohovenilor.

Epoca lui Ștefan cel Mare, mare voievod, diplomat de talie europeană, autor a numeroase ctitorii, comandat de oști, este foarte bine ilustrată. Sunt expuse replici după coiful, spada și buzduganul lui Ștefan, monede din secolul al XV - lea, arme și ghiulele de tun, cahle ornamentale de la Curtea Domnească, îmbrăcămintea folosită de actorul Gheorghe Cozorici în filmul "Ștefan cel Mare - Vaslui 1475".

LICEUL "MIHAIL KOGĂLNICEANU" (str. M. Kogălniceanu, nr.20)

Înființat în 1890, a funcționat până în anul 1962 în clădirea actuală a Școlii cu

Gimnaziul Real „Mihail Kogălniceanu”,
1890 – 1893, Vaslui

clasele I - VIII, nr. 3 „Constantin Parfene”, când s-a construit un nou local cu 16 săli de clasă, cu o extindere cu încă 8 săli în anul 1993. A fost și este una dintre instituțiile reprezentative în cultura și învățământul vasluian.

Pe implacabila coordonată a timpului, Liceul "M. Kogălniceanu" s-a constituit ca o adevărată "Alma mater Vasluiensis", care, de-a lungul timpului, a concentrat o

strălucită constelație de dascăli și elevi, unii dintre ei ajungând de notorietate națională și universală. Este suficient să amintim, în această direcție, pe primii profesori și directori cu rezonanță în istoria învățământului românesc, cum ar fi, academicienii: Constantin Moisil, Gheorghe Vrânceanu, Neculai Macarovici, Costin Murgescu, Radu Miron, Viorel Barbu, Constantin Macarovici.

Dintre profesorii de prestigiu, cu mare vocație la catedră, amintim: Constantin Calmuschi, Heiman Tiktin, Octav Mărculescu, Al. Savu, Constantin Motaș, V.I. Cataramă, Constantin Cihodaru, George Zota, Florentina Banu, Elvira Sorohan.

Pe băncile liceului au învățat mari actori ai scenei românești, dintre care amintim: Constantin Tănase, Ștefan Ciubotărașu, Anny Braeschi, Aglae Pruteanu, doctorii în medicină: Dinu Al. Popovici, Alexandru Dobrescu, Gioconda Dobrescu, Ion Caniola și alții.

Bust în bronz, „Mihail Kogălniceanu”, sculptor Gheorghe Alupoaie, 1995

Actorul, Ștefan Ciubotărașu, în amintirile sale despre liceu nota: “... a existat în vremea mea un climat favorabil dezvoltării culturii și talentelor. Liceul scotea o revistă redactată de elevi *Năzuințe* la care am debutat și eu cu versuri. Personal am organizat în amfiteatrul liceului un spectacol cu *O noapte furtunoasă* în care interpretam pe Jupân Dumitrache ...” . „Sub auspiciile *Casei culturale* pe care o conducea un avocat, Corneliu Meza, am ascultat aici conferințieri ca : Jean Bart, Mihail Negru, l-am auzit lecturând pe Mihail Sadoveanu, Mihai Codreanu, G. Topîrceanu, Ionel Teodoreanu, fără să mai pun la socoteală miracolul George Enescu, care părea anacronic pe mica scenă din Vaslui”.

GRUPUL ȘCOLAR INDUSTRIAL “ȘTEFAN PROCOPIU” VASLUI

Printre instituțiile de elită ale învățământului vasluian, Grupul Școlar Industrial “Ștefan Procopiu” se detașează atât ca o unitate de primă mărime și diversitate de profiluri, cât și printr-un prestigiu câpătat în cei peste 30 de ani de existență.

Grupul Școlar Industrial „Ștefan Procopiu” Vaslui, strada Castanilor, nr. 3

Personalitatea acestui lăcaș spiritual i-au dat-o generațiile de absolvenți, dar și vocația și pasiunea dascălilor școlii, care i-au condus pe elevi, an de an, prin misterul labirintului cunoașterii.

În decursul celor peste trei decenii, unitatea școlară a parcurs mai multe secvențe distincte:

S-a înființat, ca Școală Profesională (MIMC), în anul școlar 1972/1973 și a funcționat, la început, sub denumirea de Școala Profesională de pe lângă Fabrica de

Ventilatoare și Instalații de Ventilație Vaslui. În același an școlar, a început construcția clădirilor amplasate în Vaslui, pe strada Delea (Castanilor), nr. 3.

Ca urmare a diversificării profilurilor, începând cu anul următor, 1973/1974, școala s-a transformat în Grupul Școlar de pe lângă Întreprinderea de Ventilatoare și Instalații de Ventilație Vaslui (I.V.I.V.). Tot în același an, Ministerul Construcțiilor de Mașini a aprobat înființarea Școlii Postliceale, cu specialitatea “Proiectanți în industria constructoare de mașini grele”.

Școala și-a mărit capacitatea, la 1 septembrie 1976, prin fuziunea cu Liceul de electrotehnică Vaslui, preluând clasele cu profil electrotehnic, cu tot colectivul didactic care predă disciplinele de cultura generală și de specialitate, precum și baza logistică.

Între anii 1977-1990, unitatea școlară s-a numit Liceul Industrial nr.1 Vaslui, cunoscând o continuă dezvoltare sub toate aspectele.

În anul școlar 1990/1991, unitatea școlară a luat denumirea de Liceul Industrial Construcții de Mașini, iar în următorul an, 1991/1992, a funcționat sub denumirea de “Grupul Școlar Industrial Construcții de Mașini”.

O nouă etapă în evoluția școlii o constituie anul 1992/1993, când, cea mai mare unitate școlară din Vaslui, ia numele marelui savant-fizician din județul Vaslui, Ștefan Procopiu și se va numi Grupul Școlar Industrial “Ștefan Procopiu” Vaslui.

În anul școlar 2003/2004, Grupului Școlar Industrial “Ștefan Procopiu” i s-a acordat titlul de “Școală Europeană” de către Ministerul Educației și Cercetării și Delegația Comisiei Europene prin Domnul Jonathan Scheele.

Domeniile de formare profesională ale școlii au fost, până în 1990, cele tradiționale : mecanic și electronic. Ca urmare a transformărilor socio-economice ale zonei și ale cerințelor economiei de piață, au fost abordate cu succes noi domenii de formare a forței de muncă. Astfel, s-au introdus noi profiluri în oferta educațională și în planul de școlarizare precum: profil teoretic (matematică, informatică-studiu intensiv, limbi străine-studiu intensiv limba engleză), industrie ușoară (confecții îmbrăcăminte și desing vestimentar), servicii turism și alimentație publică, telecomunicații, mecanică auto, electric-electronic (operator tehnică de calcul, electronist-telecomunicații, automatizări, electrician, electronist-auto).

Având în vedere prevederile PLAI elaborat de C.L.D.P.S. Vaslui, în concordanță cu tendințele de dezvoltare pe diferite domenii economice ale județului și ale Regiunii Nord Est, școala își va orienta activitatea spre prestări de servicii, care derivă din domeniul mecanic și electric (mecanic auto, tinichigiu-vopsitor auto, electrician auto). Se va avea în vedere și necesitatea de a introduce specializări noi care să răspundă tendințelor de dezvoltare tehnologică actuală : mecatronică, proiectant C.A.D., operator tehnică de calcul și rețele calculatoare. O creștere a pregătirii forței de muncă va fi și în domeniile textile (confecții îmbrăcăminte), turism, alimentație publică, electronică, telecomunicații.

Structura planului de școlarizare pe niveluri de pregătire, clase și numărul de elevi, se prezintă astfel în ultimii doi ani :

Anul școlar 2003/2004	Filieră/Profil/Specializare	Nr. clase	Nr. elevi
	Liceu zi	53	1472
	Liceu seral	9	253
	Școala de Arte și Meserii	10	308
	Școala Profesională	18	403
Total		90	2436
Anul școlar 2004/2005	Filieră/Profil/Specializare	Nr. clase	Nr. elevi
	Liceu zi	55	1505
	Liceu seral	9	250
	Școala de Arte și Meserii	19	739
	Școala Profesională	10	223

În ceea ce privește situația socio-profesională a absolvenților, în ultimii doi ani, se prezintă astfel:

Învățământul liceal	Promoția 2003	Promoția 2004
Număr absolvenți	393	319
Continuă studiile	250	263
Încadrați	53	5
Șomeri	90	51
Învățământul profesional	Promoția 2003	Promoția 2004
Număr absolvenți	146	151
Continuă studiile	42	53
Încadrați	72	71
Șomeri	32	27

Politica educațională este centrată pe deschiderea interdisciplinară, competențe, creșterea transparenței actului didactic și construirea lui ca răspuns la nevoile concrete de educație ale comunității locale. Eforturile prioritare ale colectivului didactic sunt localizate asupra reformei actului didactic și creșterii calității acestuia, prin implementarea metodelor de predare interactivă.

Liceul beneficiază de o încadrare foarte bună. Din cele 158 cadre didactice, 88 sunt titulare, 91 sunt profesori de cultură generală, 47 pentru disciplinele tehnice și de specialitate, 20 de maiștri instructori. Din totalul de cadre didactice, 41 au examenul de definitivat, 30 au obținut gradul II, 44 gradul I și 1 doctorand. Sunt mulți profesori cu publicații în revistele de specialitate, membrii în comisiile județene și naționale pentru Curriculum școlar, profesori care au urmat stagii de pregătire în Franța, Anglia, Spania în cadrul Programelor finanțate de Comunitatea Europeană.

Ca urmare a preocupărilor constante ale cadrelor didactice, pentru aprofundarea cunoștințelor specifice de către toți elevii, a pregătirii temeinice a acestora pentru susținerea examenelor de bacalaureat și de admitere în învățământul superior, pentru participarea la concursuri și olimpiade școlare, s-au obținut an de an rezultate meritorii concretizate prin următoarele date : la examenul de bacalaureat s-a obținut un procent de 85% promovați, iar la examenul de absolvire a școlii profesionale toți candidații au promovat. Pentru admiterea în învățământul superior au reușit la concursurile susținute 85% din cei înscriși, ocupând primele locuri la facultăți de prestigiu ca : Informatică, Automatizări și Calculatoare, Filologie și Limbi Moderne, A.S.E., I.S.E. , Politehnică, etc.

Obiectivul prioritar în activitatea școlii îl constituie, în permanență, învățământul de performanță. În acest sens, pentru a contribui la cultivarea interesului elevilor pentru o anumită disciplină, s-a înființat, în anul 2003, Centrul de Excelență “Ștefan Procopiu”, sub deviza marelui savant : “Progresul se face pe seama celor perseverenți”. Fiind un liceu de prestigiu, se practică un învățământ modern care încurajează competența și cultivarea talentelor în domeniul artistic, plastic, muzical, sportiv, astfel că fiecare elev poate parcurge un traseu educațional potrivit înclinațiilor și aspirațiilor sale.

Preocuparea reală pentru organizarea olimpiadelor și concursurilor școlare, pentru pregătirea elevilor pentru fazele județene și naționale, prin cooptarea celor mai buni elevi, în mod direct, în echipele care derulează proiecte europene în cadrul programelor Leonardo da Vinci și Socrates, se concretizează în obținerea unor rezultate remarcabile. Numai în anul 2003/2004, la faza națională a concursurilor pe discipline și meserii s-au calificat 21 de elevi, din care 10 au obținut premii și mențiuni. Tot în acest an s-au derulat 8 proiecte cu parteneri din Germania, Franța, Spania, Ungaria, Bulgaria, Italia, Anglia, din care 5 în cadrul programului “Leonardo da Vinci” și 3 în cadrul programului “Socrates”. Pentru anul școlar 2004/2005 s-au depus spre aprobare 5 programe “Leonardo da Vinci” și 5 programe “Socrates” cu parteneri din Spania, Italia, Ungaria, Malta, Polonia, Olanda, Bulgaria.

În scopul optimizării procesului instructiv-edecativ, Grupul Școlar Industrial “Ștefan Procopiu”, echipa managerială, a instituit un sistem de parteneriat cu părinții elevilor, organizații guvernamentale locale și centrale, agenți economici și reprezentanți ai lumii economice-financiare, cu autoritățile locale. Menționăm că, din

anul 1995, școala a beneficiat de parteneriatul extern cu “Corpul Păcii”. Componenta – limbi străine, prin promovarea limbii engleze de către lectori americani. În cadrul Programelor Europene s-au stabilit parteneriate cu unitățile similare din țări europene ca Germania, Spania, Franța.

Laborator de informatică

sudură, confecții îmbrăcăminte și desing vestimentar, telecomunicații); Autoservice cu platformă de instruire practică; Stație de inspecții tehnice auto; Bază sportivă (sală de sport, terenuri de sport pe domenii, piste de alergări); Bibliotecă cu peste 25.000 volume; condiții de cazare (2 cămine cu 425 locuri de cazare); cantină (250 locuri pe serie).

Se poate conchide că școala dispune de toate resursele umane și materiale pentru a realiza un învățământ modern.

Grupul Școlar “Ștefan Procopiu” dispune în prezent, pentru activitatea de învățământ și instruire practică, de o foarte bună bază didactico materială, concretizată prin: 7 corpuri de clădire în care se află : 49 săli de clasă, 19 laboratoare (de informatică, chimie, fizică, biologie, limbi străine, electrotehnică, mecanică auto, legislație rutieră), 23 atelire pentru instruirea practică (mecanică auto, electrotehnică, electronică,

STATUILE VASLUIULUI

STEFAN CEL MARE

În centrul civic al municipiului Vaslui domină, impunător, statuia lui Ștefan cel Mare. Realizată din bronz, înaltă de 5 m, operă a sculptorului Iftemie Bârleanul, statuia a fost dezvelită în anul 1972. Pe soclu au fost amplasate basoreliefuli în bronz, cu însemne heraldice (capul de bour, scuturi) și scena intitulată „Închinarea steagurilor”.

Bustul „Nicolae Milescu Spătaru”, sculptor Gheorghe Alupoei (aflat la Biblioteca Județeană cu același nume).

Statuia de bronz „Victorie” de pe strada Ștefan cel Mare (la intrarea în stadionul municipal), creația sculptorului Constantin Popovici (1938- 1993) , atrage atenția la intrarea în stadionul orașului.

Bustul din piatră al actorului Constantin Tănase, operă a sculptorului Marcel Guguianu (în fața Casei de Cultură ce-i poartă numele).

MAUSOLEUL EROILOR NEAMULUI “PENEȘ CURCANUL” DIN CIMITIRUL ETERNITATEA

Vasluiul - acest pământ de istorie și legendă - preamărește pe toți eroii, care în decursul veacurilor au luptat și s-au jertfit pentru independența țării, transmițând cu mândrie din generație în generație, ca pe o torță aprinsă, această glorie fără de moarte a unor voievozi ca Ștefan cel Mare sau a unui simplu sergent ca Peneș Curcanul, erou al Războiului pentru Independență.

Vasluiianul Constantin Țurcanu (1854 - 1932), imortalizat de Vasile Alecsandri sub numele de Peneș Curcanul, nume cu rezonanță în istoria și literatura noastră, a fost zeci de ani simbolul orașului, iar din anul 1932 își doarme somnul de veci, alături de cei 9 dorobanți în cimitirul “Eternitatea” din localitate. A cunoscut și a dat mâna cu bardul de la

Mircești (la Turnu Măgurele și Solești), cu Mareșalul Constantin Prezan și Mareșalul Averescu (în gara Vaslui), deschidea toate parăzile militare, se fotografia la toate evenimentele alături de notabilitățile orașului: primarii G. Scarlat, Cocorăscu, Gheorghiaade, cu prefecții Marcel Bastaki și Gh. Rășcanu.

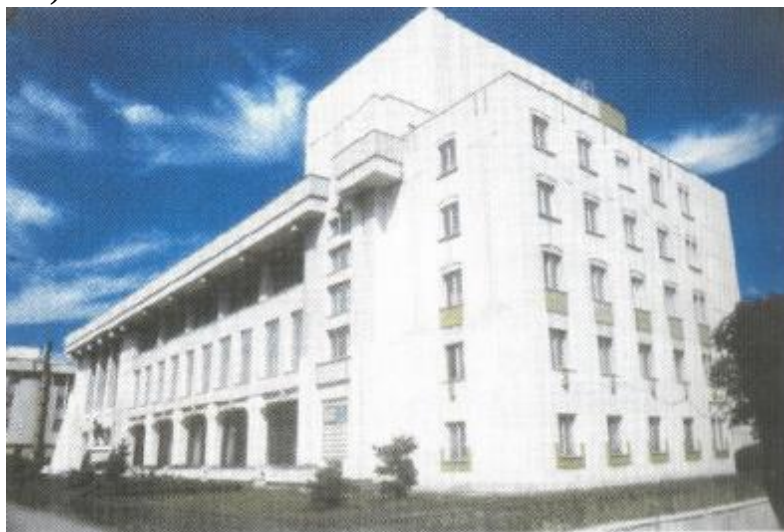
Timp de mai bine de 50 de ani, pe străzile orașului se putea vedea un sergent, mergând drept ca la paradă, cu o uniformă bine croită, pe vestonul căruia străluceau multe decorații militare românești și străine.

După moartea eroului, în anul 1934, din inițiativa tot a unui mare militar, generalul Ion Rășcanu, s-a ridicat un mausoleu în cimitirul “Eternitatea” pentru cinstirea eroilor de la Plevna (1877-1878) și a celor pentru întregirea neamului (1914-1918). În lăcaș și-au găsit odihna de veci, la umbra crucilor albe, sute de soldați și ofițeri, răpuși de tifos exantimatic, străjuți de ziduri groase de cetate, care are drept fundal monumentul vitejiei, cu vulturul de bronz și crucea creștină. În mijlocul mausoleului, la loc de frunte, este crucea albă a sergentului Constantin Țurcanu.

Statuia Eroului Necunoscut, din primul război mondial, 1914-1918, Vaslui

MONUMENTUL EROILOR VASLUIENI CAZUTI PENTRU INTREGIREA NEAMULUI (din fața Casei Armatei)

Bustul lui Mihai Eminescu, bronz, sculptor D. Pasima, Vaslui, Piața Independenței.

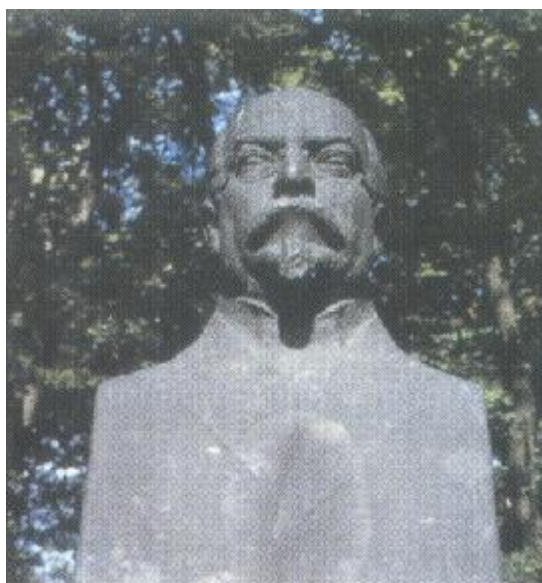

Bustul lui Emil Racoviță, sculptor Gheorghe Alupoaei, 1997, bronz (Liceul „Emil Racoviță”)

În gradina publică „Copou”, pe Aleea scriitorilor, au fost ridicate câteva busturi.

Bustul lui Ion Creangă

Mihail Kogălniceanu, bust în bronz de Vladimir Florea

Alecu Russo , bust în
bronz de sculptorul
Dan Covătaru

Costache Negri, bust
în bronz de Vasile
Condurache

Vasile Alecsandri

Busturi in bronz ridicate în fața Spitalului Județean

Nicolae Hortolomei (1885-
1961), chirurg, născut la
Huși

Anastasie Fătu (1816-1886),
medic și naturalist, născut la
Berezeni

Basorelief cu momente ale luptei pentru independență, bronz, de I. Jiga (București) ridicat în Piața Independenței din centrul civic, anul 1977.

Fântână cinetică, material inox, centrul civic, Vaslui, sculptor C. Lucaci, 1984

CONACUL ROSETTI-SOLESCU - La 15 Km. de Vaslui pe D.N. 24 spre Iași, a fost ridicat, în secolul al XIX-lea, (1827), pe muchea împădurită a unui deal, un conac ce se vede și astăzi de la mare depărtare. Clădirea a fost ridicată la îndemnul Catincăi Rosetti, soția postelnicului Iordache Rosetti, în stilul arhitecturii moldovenești de la începutul secolului al XIX-lea, care îmbină elementele tradiționale ale caselor cu cerdac, cu stilul neoclasic, la modă în Europa acelor vremuri.

Conacul are parter și etaj. În interior se află o scară monumentală și un hol mare la etaj din care se accede la toate camerele prin intermediul culoarelor. Pe fațada de est prezintă arcade în plin cintru și o terasă neacoperită la etaj. În clădire a funcționat în secolul al XX-lea școala satului (în ultimii ani, mutându-se într-un local nou) și sediul trustului I.A.S. Vaslui. Conacul s-a degradat an de an, devenind o ruină după 1990.

În acest conac a locuit familia postelnicului Iordache Rosetti, cu soția, Catinca, și cei 5 copii: 3 băieți (Constantin, Theodor și Dumitru) și 2 fete (Elena și Zoe), apoi Catinca singură și în cele din urmă nepotul acesteia Gheorghe Rosetti Solescu și fiul său, Theodor Rosetti, ultimul proprietar (1949, când conacul a fost naționalizat).

Elena, care avea să ajungă prima Doamnă a Principatelor Unite, s-a născut la Iași la 17 iunie 1825 și s-a stins din viață la Piatra-Neamț, la 2 aprilie 1909. După ce s-a căsătorit la conacul din Solești, la 30 aprilie 1844, cu Alexandru Ioan Cuza, membru la Judecătoria ținutului Covurlui, Elena a avut parte de o viață plină de evenimente și întâmplări nefaste: Alexandru era deprins de tânăr cu bani mulți și petreceri prelungite, iar sora ei, Zoe, moare la 25 de ani, copiii săi rămânând în grija Elenei. Îl însoțește pe Alexandru Ioan Cuza, fostul domnitor al Principatelor Române Unite (1859-1866) în exil, la Heidelberg, unde acesta moare în 1873. Ea gustă paharul amărăciunilor până la capăt, prin moartea celor doi fii adoptați de Alexandru, rezultați din relația cu Maria Obrenovici (Alexandru și Dimitrie, îngropați lângă Castelul de la Ruginoasa). Petrece ultimii ani la o familie prietenă, Bacalu, din Piatra Neamț. Chiar și după moarte, destinul nefast o urmărește: vagonul mortuar ia foc în drum spre Vaslui, biserica unde a fost depusă la Solești este cuprinsă de un incendiu, iar mormântul aflat lângă biserică, ca și conacul, sunt neîngrijite și în ruină, în momentul de față.

Nicolae Iorga, care a întâlnit-o cu ocazia sărbătoririi a 50 ani de la Unire, nota despre Marea Doamnă, ajunsă la vârsta de 84 de ani, că:

“... în acea odaie, era o viață care știa, cetea, afla, care unea amintirea întreagă a trecutului cu conștiința desăvârșită a celor de astăzi, era o cugetare sigură și cuminte, era o inimă care bătea pentru tot ce e nobil și ochi în care nu secase izvorul lacrimilor”.

MOVILA LUI BURCEL se găsește la 25 km de Vaslui pe D.N. 24 între, comunele Micleşti și Codăești. Este un loc istoric de legendă legat de bătălia de la Vaslui a

moldovenilor cu turcii (1475), rezervație botanică cercetată de C. Dobrescu (1971), de importanță științifică deosebită, biologică, biografică, 275 specii floristice, în deosebi pontice. Denumirea a fost luată de la numele Purcel, personaj legendar din povestirile lui Ion Neculce. Plecând de la realitatea istorică, poetul Vasile Alecsandri în culegerea de poezii populare, a schimbat numele de Purcel în cel de Burcel, toponim care se păstrează și astăzi.

Movilele ca și dealurile înalte au fost prezente în imaginația populară ca locuri

Mănăstirea Codăești, 1993

sacre, din care cauză majoritatea bisericilor și mai cu seamă mănăstirile au fost ridicate în aceste spații.

În zona Vasluiului, Iașului și Sucevei se întâlnesc la tot pasul urme legendare legate de personalitatea lui Ștefan cel Mare, unele probate prin documentele din acea vreme.

Familia lui Purcel este atestată în documente încă de pe timpul lui Ștefan cel Mare (1498), la fel ca și familia Movileștilor. Domnitorul Ștefan cel Mare a dăruit țaranului Purcel nu numai un plug cu boi, ca să nu mai are duminica cu

plugul fratelui său, ci l-a făcut boier cu pământuri ce se întindeau în jurul Movilei de astăzi, în satele (azi dispărute) Dușești, Glodeni, precum și în Codăiești. Urmează o perioadă de sărăcire a familiei boierilor Purcelești: la 8 iulie 1601, Tudora, sora fraților Purcel, vindea un vad din Dușești, de lângă Movilă; la 12 ianuarie 1626 Vasile, fiul lui Gavril Purcel, vinde lui Pană, vistiernic, părți din Dușești, cu vad de moară la Vaslui. Pe vremea domnitorului Miron Barnovschi, documentele pomenesc de postelnicul Toader Purcel. În secolul al XIX - lea prin dispariția satelor Dușești și Glodeni se stinge și familia Purceleștilor. Începând cu anul 1841 se înființează o stație de poștă (pocită) la Movila lui Burcel și, astfel, toponimul rămâne până în zilele noastre.

Mănăstirea “Ștefan cel Mare și Sfânt” este ridicată în 1993, în apropierea Movilei lui Burcel, ca semn al credinței seculare și evlaviei oamenilor acestor locuri față de voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt, precum și a legendarului Burcel. Lucrările la noua mănăstire au început în anul 1993, prin construirea unui paraclis cu hramul “Sf. Andrei”.

Inițiativa au avut-o doi monahi din Codăești, Andrei Pascaru și Haralambie Morărescu, dar cel care a coordonat lucrările a fost Arhimandritul Ștefan Gușă. Mănăstirea este proiectată ca o catedrală în stil moldovenesc, cu turnuri la colțuri. Biserica mare va avea un balcon deschis pentru slujbele în aer liber, iar chiliile vor putea adăposti în jur de 200 de credincioși.

Dependent de mănăstire, sus pe Movila lui Burcel, s-a construit, între 1996 -1997 o bisericuță de lemn cu hramul “Sf. Împărați Constantin și Elena” și două case mari pentru chiliile călugărilor. Tot aici s-a amplasat un grup statuar, reprezentându-i pe Ștefan și Burcel, încadrați de trei cruci mari, luminate electric.

MUZEUL MEMORIAL “EMIL RACOVÎȚĂ”

Se află în satul “Emil Racoviță” (în trecut Surănești) din comuna Dănești, în partea de nord a județului, la 45 Km. distanță de Vaslui, pe D.N. 24, prin Codăiești.

Surăneștii (azi Emil Racoviță) își are locul bine definit în istoria și cultura Vasluiului, dând spiritualității românești trei mari savanți de notorietate universală: biologul Emil Racoviță, anatomistul și scriitorul Gr. I. Popa și istoricul Emil Condurache.

Călătorul, care pășește în satul lui Emil Racoviță, este impresionat de departe de măreția parcului secular cu specii diverse de arbori și arbuști, de clădirea albă a casei părințești, care adăpostește Muzeul Memorial “Emil Racoviță”, de mormintele familiei, de școala și biserica din sat, toate legate de familia marelui savant.

Cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la nașterea lui Emil Racoviță, în 1988, Muzeul Județean a reorganizat expoziția de bază a Casei memoriale într-o viziune

modernă muzeografică. Tematica cuprinde trei mari segmente: viața și activitatea (1868-1947); participarea la expediția antarctică (1897-1899); Emil Racoviță, fondatorul biospeologiei (1900 - 1947).

Vizitatorii care trec pragul muzeului sunt întâmpinați de fotografii și documente

care dovedesc străvechea familie a Racovițeștilor (descendenți ai domnitorului Mihai Cehan Racoviță sec. al XVII-lea). Urmează biroul cu biblioteca, dormitorul părinților.

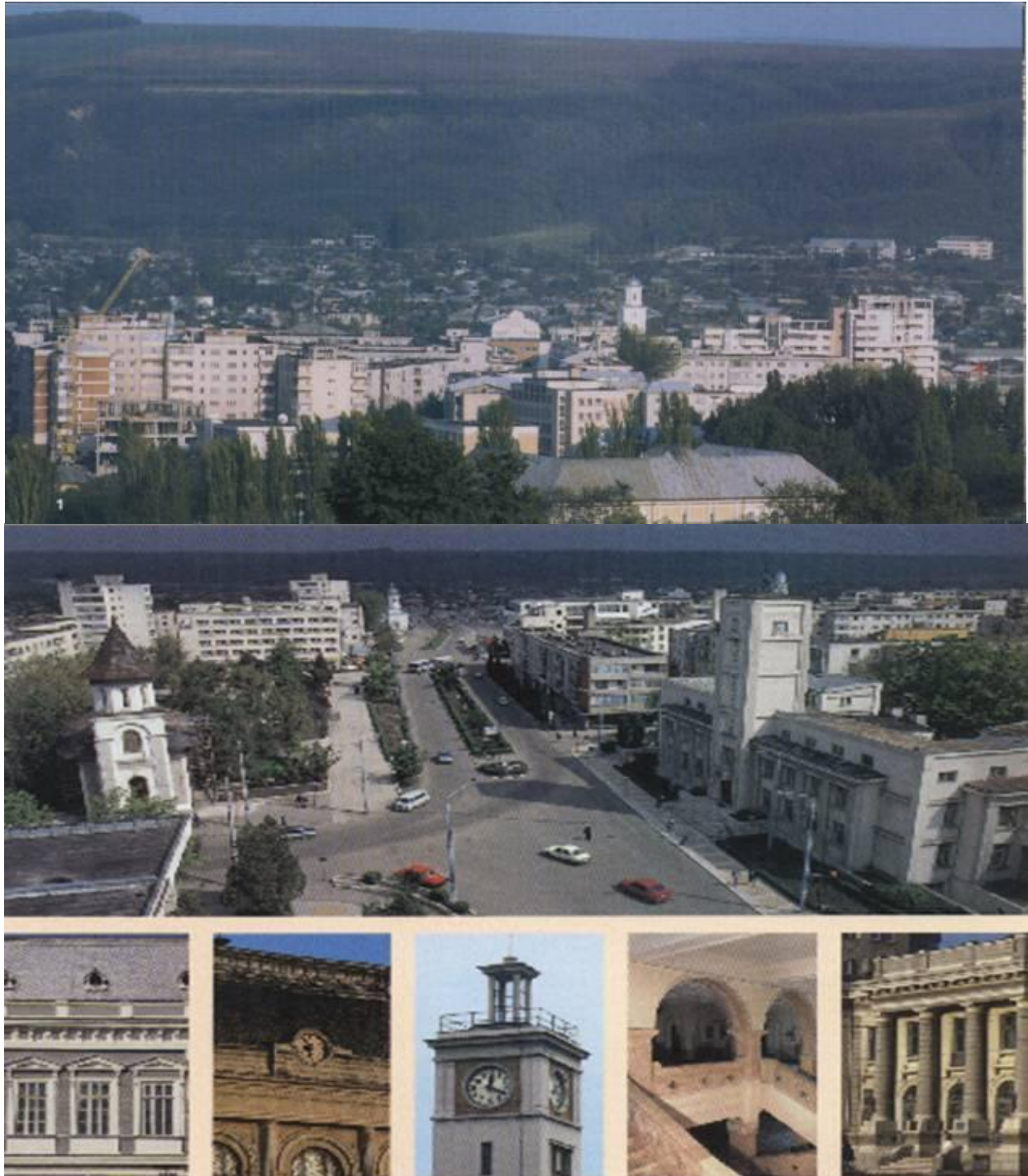
Cea de a doua parte a muzeului este legată de expediția lui Emil Racoviță (1897-1899) la Polul Sud, pe vasul "Belgica", în calitate de zoolog și botanist. La pol, a călătorit cu mai mulți savanți printre care: Adrien de Gerlache, Ronald Amundsen, Frederik Cook, Emil Danco. În vitrine se află obiecte personale, care i-au folosit lui Emil Racoviță: trusa de

călătorie, hărți cu traseul expediției, desene, diapozitive, note și comentarii din presa vremii, fotografii.

Expoziția Casei memoriale se încheie cu activitatea de biospeolog a lui Emil Racoviță, fondatorul acestei noi științe pe plan universal. Împătimit de cercetările pe care le efectuează în zeci de peșteri din Spania, Franța, și România, chemat la conducerea Universității din Cluj, după Marea Unire, Emil Racoviță a fondat aici primul Institut de Speologie din lume (1920), căruia îi donează o vastă colecție provenită de la Muzeul Speologic din Paris.

Ca urmare a întregii activități științifice, Emil Racoviță a fost ales membru al Societății de Speologie din Paris, membru al Societăților de zoologie din Londra și Bruxelles, membru al Academiei Române din anul 1927. În discursul de recepție spunea . "A ști sau a nu ști, aceasta e întrebarea: Căci a nu ști înseamnă: superstiție, egoism orb, neînțelegere, dușmănie, foamete. A ști înseamnă pentru om, a-și trăi timpul, de a fi cu mulțumire și a aștepta clipa de < a nu fi > cu seninătate".

ITINERAR TURISTIC BÂRLĂDEAN

Municipiul Bârlad este așezat în Podișul Central Moldovenesc, ocupând albia majoră a râului cu același nume, pe o suprafață de 1456 ha. Dacă facem o incursiune în istoria locală, se dovedește că Bârladul este al doilea oraș al Moldovei, sub raportul vechimii. Descoperirile arheologice de la Trestiana - Bârlad, atestă că pe actualul teritoriu a existat o așezare neolitică de tip “Starcevo – Criș”, cu importante argumente din epoca bronzului și a fierului. Urmele de locuire pe aceste locuri aparțin culturii “Cucuteni”(mileniul al IV-lea î.e.n.).Relevante pentru continuitatea populației autohtone sunt descoperirile de la Valea - Seacă (sec. III - V), cele din cartierul Munteni (sec. IX – XI) și de la Prodana (sec. IX - XII).

Cu toate ca primul document scris despre Bârlad datează din 28 iunie 1401 (pe vremea lui Alexandru cel Bun), vechimea documentară a localității este socotită din anul 1174, an în care se vorbește despre Bârlad, în “Cronica Kieveană”.

Numele orașului Bârlad ar deriva fie de la termenul slav “berlo”, care semnifică creangă, nuia, “birlat” care înseamnă cu multe cotloane (vizuine, bârloage) sau de la cuvântul “bilad”, de origine arabă, care se traduce prin târg, oraș, (Al. Philippide).

Documentele din secolul al XII-lea vorbesc de o populație care se numea “berladnicii”, probabil nomadă, care a trecut prin sudul Moldovei de azi, dar care nu s-a stabilit din cauză că locurile erau deschise, neîmpădurite.

Apariția Bârladului ca târg, în secolul al XIV-lea, în afara factorilor interni, a fost favorizată de așezarea acestuia pe vechi și importante drumuri comerciale care legau Europa centrală de Bazinul Mării Negre. Aici era loc de popas, pe Drumul Moldovenesc, pentru aprovizionarea cu hrană a negustorilor și caravanelor.

Târg bogat, așezat într-o poziție geografică ideală, Bârladul va fi reședința Marelui Vornic din Țara de Jos, în perioada feudală, apoi reședința ținutului Bârlad, a județului Tutova, a regiunii Bârlad, iar din 1968 devine municipiu. Are aproximativ 80.000 locuitori.

Din punct de vedere economic și geografic, municipiul este așezat la intersecția unor importante căi rutiere și feroviare, pe traseul dintre nordul și sudul Moldovei, dintre Valea Prutului și Valea Siretului, pe E 581, care asigură legătura cu Republica Moldova, prin punctul de frontieră Albița.

BISERICA DOMNEASCĂ (Piața Victoriei, nr. 1) , aflată în centrul civic al orașului, a fost înălțată în secolul al XVII-lea, (cca. 1646) în timpul domniei lui Vasile Lupu (1634 - 1653), pe temeliiile unei biserici mai vechi din a doua jumătate a secolului al XV-lea (ctitorită, se pare, de Ștefan cel Mare).

Vasile Lupu a deschis o nouă epocă în dezvoltarea culturală a țării. Bârladul, fiind reședința mării Vornicii a Țării de Jos, unde socrul lui Vasile Lupu, Costea Băcioc, era Mare Vornic, s-a luat măsura să se construiască o frumoasă biserică de piatră, cu trei turlă, din care una clopotnița. Marii călători străini prin târgul Bârlad lasă

informații prețioase cu privire la aspectul așezării : episcopul Bandini (1646), diaconul Paul de Alep (1652 - 1658).

Biserica Domnească sau “Gospod” a avut de suferit în urma prădăciunilor din anii 1675 și 1711, dar mai cu seamă în urma cutremurelor din 14 octombrie 1802, 1832, 1940 și 1977. În 1802 biserica a fost doborâtă și a trebuit să se zidească din temelie o nouă biserică (1806 - 1807) din inițiativa Mitropolitului Moldovei, Veniamin Costache, cu sprijinul domnitorului Alexandru Constantin Moruzi. După cutremurul din 1832, biserica a fost mărită.

Sub aspect arhitectural, biserica a fost construită pe un soclu din blocuri de piatră, pereții din dale de piatră, întrerupte de cărămizi așezate vertical, asigurându-se grosimea de 1,50 m. Planul bisericii este sub formă de nava dreptunghiulară, cu absida altarului semicirculară.

Nu s-au găsit probe că Biserica Domnească a fost pictată inițial. S-a păstrat un clopot în greutate de 2000 Kg, din anul 1776. De-a lungul secolelor Biserica Domnească a beneficiat de numeroase privilegii din partea domnitorilor.

BIBLIOTECA CASEI NAȚIONALE “STROE BELLOESCU” (strada Republicii, nr. 149), donație a renumitului dascăl și boier filantrop, Stroe Belloescu se află pe artera principală a municipiului.

Biblioteca municipală Stroe Belloescu, Bârlad, 1901

Donația clădirii, construită special pentru bibliotecă publică, s-a făcut la 30 noiembrie 1909 de către Stroe Belloescu.

Stroe Belloescu (1838- 1912) se trăgea din Săcelele Brașovului. A fost profesor de matematică la Liceul “Codreanu” (1866 - 1898). Din leafa lui și din cele câteva hectare de pământ a ridicat două biserici și o școală în comuna Grivița, o Casă Națională, o Bibliotecă publică, un bust al lui AI. I. Cuza în comuna Grivița (1912, primul monument al domnitorului, dezvelit după moartea lui).

A murit asasinat, la 20 octombrie 1912, la Bârlad, fiind înmormântat în comuna Grivița. I s-a conferit “Coroana României” în grad de Mare Cruce. I s-a ridicat un bust la 14 iunie 1936, bust topit în perioada proletcultismului.

MUZEUL “VASILE PÂRVAN” se află situat pe strada Vasile Pârvan, nr.1 din municipiul Bârlad. A fost înființat printre primele instituții de cultură specializate din județ, la 10 aprilie 1914, de un grup de intelectuali entuziaști, în frunte cu Gheorghe Constantinescu Râmniceanu și pr. ec. Iacov Antonovici. Prima dată a funcționat în spațiul Casei Naționale, donația lui Stroe Belloescu. Clădirea actuală a Muzeului este monument de arhitectură, realizat în sec. al XIX - lea, după un proiect atribuit arhitectului italian Giovani Baldorossi.

Patrimoniul muzeului s-a constituit din colecții, profilate la început pe trei secții: arheologie - istorie, etnografie și artă. De la o etapă la alta, numărul colecțiilor a crescut pe căile specifice : achiziții, donații sau cercetări proprii, încât astăzi, muzeul are următoarele secții: arheologie - istorie, științele naturii, artă, oameni de seamă ai Bârladului.

Colecția de arheologie cuprinde diferite unelte de silex (răzuitoare, lame, străpungătoare și vârfuri gravettiene), nuclee și așchii din paleoliticul superior descoperite în așezarea de la Mălușteni. Pentru epoca neolitică sunt expuse topoare descoperite în așezările de la Trestiana - Bârlad și Balș - Valea Părului, vase specifice culturii Criș, provenite de

la Perieni, Pogonești și Trestiana. De asemenea, ceramică cucuteniană cu forme și decor variat.

Prefectura fostului județ Tutova, sec. al XIX-lea, Bârlad

Colecția cuprinde apoi vase caracteristice culturii “Noua” din perioada târzie a epocii bronzului, descoperite la Trestiana, Bădeana, Bârlad, instrumente și piese de harnașament de os provenite de la Horoiata (Bogdănești), seceri de bronz de la Băcești, arme de bronz de la Fedești și Bârlad.

Pentru perioada de cristalizare a civilizației

geto - dacice, în prima epocă a fierului, dovezi sunt obiecte de podoabă din bronz (fibule) din inventarul mormintelor de la Trestiana, ceramică lucrată cu roata, tezaurele de monede romane de la Puiești și Conțești.

Apoi, vestigii ale populației autohtone din secolele III-IV : ceramică, unelte agricole, obiecte de podoabă.

Feudalismul timpuriu este dovedit prin monede bizantine, ceramică, cuțite de fier, obiecte de podoabă de la Prodana, o aplică de aur de la Pogonești, armament de la Bârlad.

Din perioada feudală, de remarcant sunt obiectele de uz casnic, unelte diverse,

armament (sulițe, lănci, cămăși de zale, bombarde, pinteni), descoperite în Cetatea de pământ a Bârladului.

MUZEUL COLECȚIILOR (str. Vasile Pârvan, nr. 4) aparține tot de Muzeul “Vasile Pârvan” și a fost deschis în anul 1993, în Casa Sturdza, monument de arhitectură, construit în secolul al XIX –lea de Spătarul Alecu (Alexandru) Sturdza.

Secția de artă a Muzeului datează tot din anul 1914 și a debutat sub numele de

Pinacoteca Muzeului Județean Tutova. Pe simezele acesteia figurau lucrări semnate de N. Grigorescu, N. Tonitza, St. Dumitrescu, Ion Theodorescu - Sion, Stavru Tarasov și alții.

Începând cu anul 1980 și până în prezent, prin transferuri, achiziții, dar mai cu seamă prin

Casa Sturdza, Sec. XIX, Bârlad, strada V. Pârvan, nr. 4

donația unor personalități bârlădene, patrimoniul a fost substanțial dezvoltat, muzeul având în expoziția permanentă un număr de șapte colecții:

1. Colecția de artă comparată Ritta și prof. dr doc. Ion Chiricuță. (n. la Bârlad în 1918, m.la Cluj în 1988);
2. Colecția de arta orientală și extrem-orientală a doctorului Marcel Weinfeld (1917-1990, Bârlad);
3. Colecția de icoane și artă populară din Moldova a doctorului Ștefan Bucevschi (n 1919 ,Visnicioara-m. 1999- Bârlad);
4. Colecția de icoane, obiecte de cult și artă decorativă românească și universală a preotului Vasile Ursăcescu.
5. Colecția de carte veche (sec. XVII - XX) și de documente a prof. dr. doc. George Ivașcu (n. Certești - Tutova 1911 -m. 1992 București);
6. Colecția de artă contemporană a dr. Constantin Teodorescu (n. 1939 Murgeni - Vaslui);
7. Colecția de arme albe, uniforme militare, medalii a col. ing. Ion Negoescu (n.1913 Bârlad-m.1992 București);

La colecțiile menționate se adaugă donațiile provenite din partea unor artiști, legați de Bârlad: Marcel Guguianu, Corneliu Vasilescu, Paul Neagu, Elena Uță -Chelaru, Costin Neamțu și doua prezentări monografice : Ana Iliuț și Ștefan Constantinescu.

În urma selectării lucrărilor provenite din transfer, achiziții și donații, care reprezintă reale valori, a rezultat un lot care cuprinde peste 350 de lucrări, semnate de 78 de pictori, 32 de graficieni, 25 sculptori și 14 artiști de artă decorativa, patrimoniu adunat în cca. 30 de ani.

COLEGIUL NATIONAL “GHEORGHE ROȘCA CODREANU” (str. N. Bălcescu, nr. 11)

“Clasul Fundației Codreanu” și-a deschis cursurile la Bârlad la 20 octombrie 1846, ca una dintre cele mai vechi școli din Moldova, după Academia Mihăileană din Iași. După dorința testamentară a boierului filantrop Gh. Roșca Codreanu (1837), din averea sa urma să se deschidă o școală în Bârlad, în care să se predea și limba latină.

Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu”, sec. XIX, Bârlad, str. N. Bălcescu, nr. 11

Inaugurarea actualei clădiri s-a făcut la 27 aprilie 1886, iar după mai multe renovări construcția arată astăzi ca un frumos monument arhitectonic. În decursul timpului a avut mai multe denumiri: Gimnaziul “ Codreanu” (1858); Liceul “Codreanu”(1864). Liceul “Codreanu” era al patrulea liceu înființat în cele două țări românești, după cele din București, Iași și Craiova, în urma reformei învățământului, din 1864, a lui Al. I.

Cuza. La împlinirea unui secol de existență (1946) a devenit Colegiul Național “Gh. Roșca Codreanu”, apoi Liceul “Gh. Roșca Codreanu” și din nou Colegiul Național “Gh. Roșca Codreanu”, din 1996.

În cei 156 de ani de activitate, “bătrânul” liceu din Moldova a format numeroase personalități proeminente ale științei, culturii și literaturii române. La loc de cinste, se cuvine să amintim galeria celor 24 de academicieni, formați pe băncile liceului : Alexandru Philippide, Alexandru Vlahuță, Paul Bujor, Constantin Hamangiu, Garabet Ibrăileanu, Gheorghe Tașcă, Vasile Pârvan, Vasile Râșcanu, Ștefan Procopiu, Dumitru Bagdasar, Iulius Nițulescu, Constantin Tr. Nicolau, Iulian Gavăt, Martin Bercovici, Ștefan St. Bârsănescu, Barbu Lăzăreanu, Const. I. Manolache, Gheorghe P. Ivănescu, Florin Ciorăscu, George Călinescu, Scarlat Longhin, Ion Popescu - Zeletin, Nicolae Profiri, Ion Juvara.

Dintre profesorii de mare prestigiu, cu nume de rezonanță în învățământul românesc, care au funcționat la acest liceu menționăm pe : Ion (Iacov) Antonovici (1894 - 1923), Stroe Belloescu (1866 - 1897), Octav P. Botez (1909), Const I. Botez (1905-1913), Petre Constantinescu - Iași (1919-1927), Charles P. Drouhet (1900-1904), Dimitrie Evolceanu (1889- 1900),Emanoil Gaiu (1932), Marcel Guguianu (1946 - 1947), Constantin Parfene (1958), Ștefan Procopiu (1917 - 1919), I. M. Rașcu (1918 - 1919), Petre Todicescu (1924 - 1935), Vasile Țugulea (1956-2002), Valeriu Zanoschi (1957 - 1958), Mihail Berza (1931 - 1933), Gh. Fintescu (1899 - 1909), Constantin Popovici (1899 - 1901), Ștefan Vancea (1938 - 1940).

GHEORGHE ROȘCA CODREANU s-a născut la Bârlad, la 10 martie 1805. A primit instrucțiunea în casa părintească și la Institutul Vasilian din Iași. Devine căpitan în Miliția moldovenească (1830 - 1832). Se îmbolnăvește de ftizie și se retrage la moșia din Văleni (Falciu), iar în 1837 pleacă la Viena, unde moare în același an. Lasă prin testament toată averea (572 ha) în scopuri filantropice, printre care și deschiderea unei școli în care să se predea limba latină.

Statuia lui Nicolae Roșca Codreanu,
precursor pașoptist, sculptură de V.
Scutari, 1908, marmură, Bârlad,
Bulevardul Epureanu, nr. 19

TEATRUL “VICTOR ION POPA” (str Republicii, nr. 268)

Ca un mare deziderat al bârlădenilor, a luat ființă la data de 20 martie 1955, Teatrul de Stat “Victor Ion Popa” , după numele scriitorului legat de orașul Bârlad. Teatrul își are sediul în fosta sală a Curții cu Juri a județului Tutova (aripa de sud-vest

a prefecturii), amenajată astăzi într-o sală modernă cu 400 de locuri. Spectacolul inaugural a avut loc la 28 decembrie 1955 cu premiera piesei “Mielul turbat” de Aurel Baranga, în regia cunoscutului regizor Sică Alexandrescu. La unele succese ale

Teatrul Victor Ion Popa, 1890, Cutrea cu Juri a Palatului de Justiție Tutova, Bârlad, strada Republicii, nr. 268

teatrului și-au adus contribuția mari personalități artistice care au colaborat ca regizori, actori și scenografi: Radu Beligan, Dina Cocea, Marcela Rusu, Constantin Moruzan, Any Braeski, Mihai Tofan, Jules Perahim, critici de teatru: Valentin Silvestru, Dinu Săraru, Teodor Pracsiu, ș.a.

Pe aleile parcului, în fața teatrului, se găsesc busturile principalilor scriitori români: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Ion Luca Caragiale, Ion Creangă, George Coșbuc, Victor Ion Popa.

STATUILE BÂRLADULUI

În afară de statuile menționate, sunt și alte opere de artă plastică, care împodobesc municipiul, fiind amplasate în parcuri, scuale și în fața unor edificii social – culturale și de învățământ :

- Statuia lui Nicolae Roșca Codreanu, precursor pașoptist, sculptor V. Scutari, 1908, marmură, Bulevardul Iepureanu, nr. 19
- Stroe Belloescu, bust ridicat în fața bibliotecii din strada Republicii, nr. 149.
- Gh. Rosca Codreanu, bust în bronz, executat de sculptorul profesor, Gh. Alupoei, amplasat în fața Colegiului Național cu același nume, din strada N. Bălcescu, nr. 11.
- Emil Gârleanu, bust în piatră, executat de prof. Gh. Alupoei, situat în fața Școlii nr. 1, din strada N. Bălcescu, nr. 6.
- Dr. Constantin Codrescu. statuie realizată în 1903 de sculptorul F. Stork, marmură, amplasată în curtea Spitalului de Adulți, din strada Republicii, nr.300
- Caporalul Constantin Mușat, erou al Războiului de Reîntregire, statuie executată în 1927 de Dimitriu Bârlad, aflată pe strada Tecuciului, nr.2 (în curtea garnizoanei).
- Victor Ion Popa, bust bronz, montat pe soclu de marmură în fața teatrului care-i poartă numele, autor Florica Hociung , 1943.
- Mihai Eminescu, bust în bronz de C. Pasima, donația Fundației Dr. C. Teodorescu, amplasat în fața Teatrului “Victor Ion Popa”.

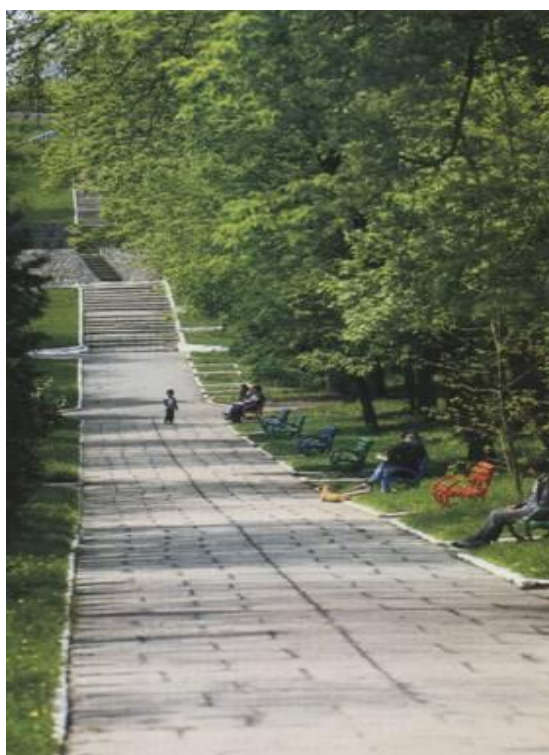
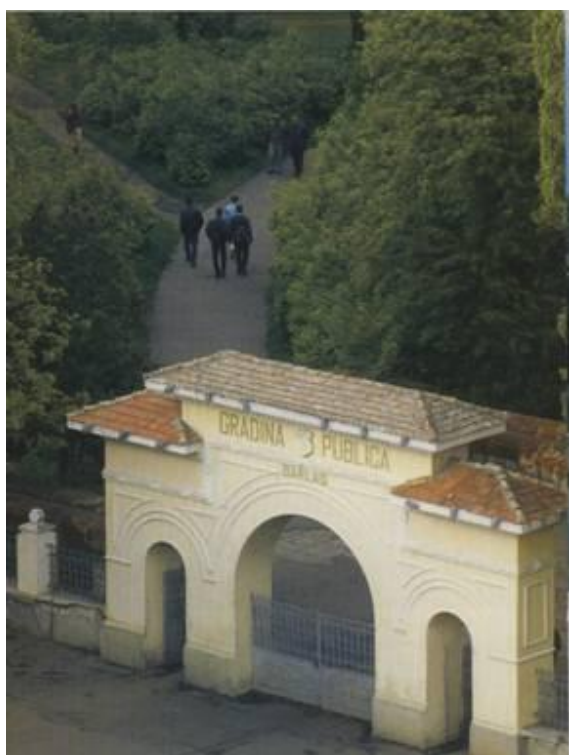

- George Enescu, una dintre cele mai frumoase statui, prima ridicată în țara noastră. Este opera sculptorului Ion Vlad, fost elev a lui Cornel Medrea, turnată în bronz la București în anul 1957 și inaugurată în ziua de 21 iunie 1959, pe un amplasament în Grădina Publică.

- Alexandru Vlahuță, bust în bronz, realizat de sculptorul Dimitriu Bârlad, 1924, amplasat pe aleea cu același nume din Grădina Publică.

GRĂDINA PUBLICĂ (str.Republicii, nr. 281) se află la extremitatea sudică a municipiului și este una dintre cele mai vechi și frumoase grădini din Moldova, alături de Grădina Copou din Iași și Grădina din Roman. Inițiată în prima jumătate a secolului al XIX - lea și-a mărit suprafața an de an, prin noi plantații de stejar, arțar, frasin, arbuști ornamentali, etc. În ultimele decenii au fost alocate importante fonduri pentru modernizarea acestui obiectiv de odihnă și cultură. Aici sunt amplasate statuile lui Alexandru Vlahuță și George Enescu.

GRĂDINA ZOOLOGICĂ se găsește în continuarea Grădinii Publice și reprezintă un mare punct de atracție. A fost înființată în anul 1960, în urma inițiativelor specialiștilor de la Secția de Științe ale Naturii din cadrul Muzeului "Vasile Pârvan". În decursul timpului, cu toate greutățile întâmpinate, și-a sporit suprafața și efectivele de specii de animale din țară și din celelalte zone geografice.

Grădina cuprinde peste 70 de specii de viețuitoare, reprezentând

250 exemplare. Fac senzație în rândul vizitatorilor familiile de maimuțe, lei, șacali, câinele Dingo, lama sud - americană, antilopa africană, struțul, boul Zebu din India, cerbul pitic din China, cât și specii indigene de cerbi carpatini, zimbri legendari, urși din Carpați și numeroase păsări din Delta Dunării și Lunca Prutului (lebede, pelicani, egrete, etc.).

CASA CUZA se află situată în cartierul Podeni.

A fost construită de familia Cuza, în jurul anului 1812. Ion Cuza, care a trăit toată viața la Bârlad era fiul lui Gheorghe Cuza, frate cu Ion Cuza, tatăl domnitorului. După Diploma de bacalaureat în litere, Alexandru Ioan Cuza s-a născut la Bârlad la 20 martie 1820. Și-a făcut studiile la Galați, Paris și la Academia Mihăileana din Iași. A fost președinte la Judecătoria Covurlui, apoi pârcălab al ținutului. Integrat în Miliția Moldovenească, urcă toate gradele până la colonel. Se căsătorește cu Elena Rosetti în 1844, la Solești.

La 5 (24) ianuarie 1859 a fost ales ca domnitor al Principatelor Unite. La 11/12 februarie 1866 a fost forțat să abdice, părăsește țara și moare la Heidelberg, la 15 mai 1873. A fost înhumat la Ruginoasa, iar după primul război mondial la Biserica “Trei Ierarhi” din Iași.

Ca semn de recunoștință, pentru primul domn al Principatelor Unite, bârlădenii au renovat casa în care s-a născut și au amplasat o placă în fața casei, la 20 martie 1990 (170 de ani de la naștere).

Casa Cuza, sec. XIX, Bârlad, str. Al. I. Cuza, nr. 95 A

ITINERAR TURISTIC HUȘEAN

Orașul Huși este situat în Podișul Central Moldovenesc, în partea estică, într-o mică depresiune, larg deschisă către râul Prut, înconjurată din trei părți de dealuri acoperite cu vii și livezi, ce încântă privirea călătorului care poposește pe aceste meleaguri. Dealurile care înconjoară, ca zidurile unei cetăți, sunt: Corni, Sara, Lohan spre nord și nord - vest, Dobrina la vest, Coțoi, Rusca și Vulpe - Voloseni la sud și Dric la est, altitudinea maximă a acestora fiind de 362 m. în dealul Dobrina.

Într-un cadru pitoresc cu frumuseți naturale deosebite și anotimpuri de vis, orașul dintre vii a încântat ochiul călătorilor din cele mai vechi timpuri. Marcus Bandinus, ajungând la Huși, în 1646, a fost uimit de dărnicia localnicilor, care aveau obiceiul să-î cinstească pe trecători cu vin bun din țidve. Încântat de frumusețea locurilor, scriitorul Bogdan Petriceicu Hașdeu compara Hușul cu celebra stațiune cehă Karlsbad (azi Karlovy-Vary). Nicolae Iorga, în călătoria din 1902 îl găsea un oraș mort, dar clădirile arată multă tragere de inimă și de dorință naivă de a înfrumuseța. Toți cei care au călcat pe străzile orașului cu topos binecuvântat au scris despre frumusețile lui în orice anotimp: Costache Olăreanu, Virgil Caraivan, Gheorghe Chiper și cu mult mai înainte, Barbu Nemțeanu.

Cadrul natural și clima favorabilă, a făcut ca zona să fie locuită din cele mai vechi timpuri. Descoperirile ocazionate de lucrări edilitare au scos la iveală resturi ceramice neolitice de aspect cucutenian. Alte vestigii, constând din ceramică, vârfuri de săgeți din bronz și podoabe din același metal, vârfuri de lance și pumnale de fier, datează din perioada târzie a fierului.

Originea toponimicului Huși provine, se pare, de la numele boierului Husul (Hus), care avea proprietăți în acel loc pe timpul voievodului Ștefan cel Mare (22 ianuarie 1495).

Renumit centru viticol, încă din veacul al XV - lea, orașul se va dezvolta în timpul lui Ștefan cel Mare, care construiește la Huși o curte domnească, folosită mai târziu de Bogdan al III -lea.

La Huși au avut reședință domnească Petru Rareș, Iliș Rareș, Alexandru Lapușneanu, Ioan Vodă cel Cumplit, Petru Șchiopul.

CURTEA DOMNEASCĂ (str. Mihail Kogălniceanu, nr.19), era situată lângă Biserica “Sf. Apostoli Petru și Pavel”, pe locul actualului palat episcopal, în subsolul căreia se află pivnițele domnești. Curtea Domnească este menționată în documente din vremea domniei lui Ștefan cel Mare. Reședințele domnești erau amplasate cu

intenții strategice: Romanul păzea calea de pe Valea Siretului, Vasluiul ocrotea valea Bârladului, Cetatea de pământ ferea orașul Bârlad de invaziile tătarăști. La Huși nu a construit o cetate deoarece linia Prutului era apărată de cetățile de pe Nistru, puternic fortificate. Pe tăpșanul de la poalele codrului, ce cobora

de la Dobrina, Ștefan cel Mare și-a ridicat curtea domnească și o biserică folosită ca

paraclis al curții în secolul XV. În veacurile următoare, după numeroase modificări ce i se aduc, mai ales după instalarea Episcopiei de Huși (sec. XVI), această curte decade și se ruinează. Starea de degradare a edificiului îi va determina pe cronicari să menționeze că aceste curți “sunt surpate, numai beciurile stau până astăzi”. Beciul existent sub Palatul Episcopal, pe lângă zidăria de pe vremea lui Ștefan, mai păstrează o ușă cu ancadrament de piatră ecarisată, cu arc ogival, în stil gotic târziu, specifice epocii lui Ștefan cel Mare.

Săpăturile arheologice, din jurul fostei episcopii, au scos la iveală vestigiile unei construcții de formă dreptunghiulară, cu fundație de piatră, o parte din zidărie și un planșeu pavat cu piatră de talie mare și mijlocie. Acest edificiu, lung de 14 m și lat de 7 m., identificat cu unele dependințe ale vechiului palat domnesc, era legat de un zid de piatră din veacul al XV - lea.

MUZEUL EPISCOPIEI HUȘILOR a fost până în anul 2004 este adăpostit până în anul 2004 în Palatul Reședinței Episcopiei de Huși, funcționând astăzi într-un spațiu special amenajat prin grija Episcopiei Hușilor, în fosta casă Iancu Berea, monument de arhitectură. Palatul însuși este un monument de arhitectură construit în 1784, pe timpul episcopului Iacov Stamati, reformator al școlilor în spirit luminist. Muzeul Eparhial a fost organizat în două camere din Palat, la inițiativa Episcopului cărturar Iacov Antonovici, în anul 1926. Au fost adunate, cu străduința pr. ec. Vasile Ursăcescu, obiecte vechi de artă bisericească de o mare importanță istorică. Muzeul a fost desființat, odată cu Episcopia Hușilor, în anul 1949.

În anul 1995, cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la ctitorirea Bisericii “Sf

Apostoli Petru și Pavel” de către Ștefan cel Mare, s-a reînființat Muzeul Eparhial. Odată cu reactivarea Episcopiei Hușilor, la 15 septembrie 1996, P.S. Ioachim, a reorganizat muzeul în trei camere și un hol mare. Sunt adunate 730 de icoane, 140 de obiecte de cult adunate de la parohiile din Eparhia Hușilor. Se remarcă icoanele

Palatul Episcopal Huși, sec. XVIII-lea, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 19

împărătești “Maica Domnului cu Pruncul” din sec. al XV -lea și “Sf. Diaconi Ștefan și Prohor” de la începutul sec. al XVII-lea, repictate de zugravul Radu, la 1741, „Izvorul Tămăduirii” din sec. al XIX – lea, și altele.

MUZEUL MUNICIPAL HUȘI (str. General Teleman, nr.8)

Muzeul a luat ființă la 23 decembrie 1956 din inițiativa profesorului Ștefan Bujoreanu (fostul asistent al ilustrului prof. Oreste Tafrale), ajutat de prof. Mihai Ciobanu, director la Arhivele Statului, iar mai târziu, după trei ani de înv. Gheorghe Melinte, care a avut o mare contribuție, în organizarea și extinderea lui. Până în anul 1982 a funcționat în Palatul Episcopal.

Deține următoarele colecții: istorie - arheologie, artă, etnografie și științe ale naturii. Pentru îmbogățirea colecțiilor, s-au organizat cercetări arheologice la așezarea

neolitică de la Huși, cetatea dacică de la Moșna, cimitirul prefeudal de la Arsura – Mogoșești, în special Cetatea traco-dacică, sec IV-II a.Chr. de la Bunești, comuna Bunești –Averești. Cercetările au fost valorificate științific de regretatul

Casa Adam Mitache, sec XIX, Huși, str. Gen. Teleman, nr. 8

director Violeta Veturia Teodoru-Bazarciuc. Prezența tezaurilor din obiecte de metale prețioase, aur și argint, depozite de unelte din fier, ceramică lucrată cu mâna, obiecte din import grecești, conferă Cetății de la Bunești rolul de centru cel mai important al civilizației dacice la est de Carpați. Expoziția permanentă a secției de istorie cuprinde importante materiale arheologice din paleolitic cuprinde importante materiale: din paleolitic - silex la Curteni; din neolitic unelte și arme de silex, descoperite la Huși și Curteni; din epoca bronzului - arme și podoabe din bronz descoperite la Ghermănești,

vestigii care ilustrează evoluția culturii carpo-dacice din secolele III - IV : ceramică (Vetrișoaia și Arsura), fibule digitale din bronz provenite de la Cordeni și Vutcani.

Secția etnografie conține piese care exemplifică principalele ocupații ale locuitorilor din zona Hușilor. Se remarcă obiectele de artă populară decorate cu “Pomul vieții”, motiv de origine indo-europeană.

VINOTECILE HUȘULUI

1. Grupul Școlar Agricol Huși posedă două vinoteci : una veche, fondată în 1909 și adăpostită în cramă–pivniță, construită între 1936 - 1945 și o alta nouă, într-o construcție modernă, ridicată între anii 1974-1978, cu o sală de degustări pentru elevi și pentru protocol, plus alte dependințe. Ideea proiectului aparține ing. Vsevolod Moleavin și Avram D. Tudose, doctor în viticultură. Cele mai vechi băuturi din vinoteca liceului datează din 1948 (coniac) și 1949 – (vinuri). Se păstrează circa 25.000 de sticle din recolte succesive din cele 10 ha de vie ale liceului, precum și eșantioane din alte zone viticole.

Cartea de onoare a liceului păstrează impresiile și semnăturile unui număr mare de personalități ale vieții sociale, culturale, politice și literare din țara noastră și de peste hotare ca : Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Nicolae Titulescu, George Enescu, Octavian Goga, Liviu Rebreanu, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, George Topîrceanu, Mihai Ralea, Ion Minuleacu, G. Călinescu, C.C. Giurăscu, Mihai

Codreanu, Păstorel și Ionel Teodoreanu, Marin Preda, Constantin Ciopraga, N. Gh. Lupu, Romulus Vulpescu, Grigore Vieru, și mulți alții. Din multitudinea de impresii, rămase în timp, merită să redăm pe cea a lui N. Iorga din anul 1936 : “în școala de viticultură “D. Cantemir” din Huși și în vinoteca sa, se merită să se intre ca într-un templu măreț și unic al țării, covârșit de respect și cu pălăria în mână”.

2. Vinoteca de la “Vidișamp” (fostă I.A.S.) a luat ființă în 1959, inițiativa și

proiectul aparținând regretatului director ing. Dr. Ion Neamțu. Păstrează câteva zeci de mii de sticle cu băuturi din viile proprii și din alte colțuri de țară.

3. Vinoteca Episcopiei de Huși are o colecție din vinurile podgoriei Episcopiei, păstrată în “hruba” lui Ștefan cel Mare de sub Palatul Episcopal.

4. Microvinoteca personală a prof. dr. Avram D. Tudose, rod a 45 de ani de activitate profesională, are butelii având pe etichete semnăturile unor personalități de

prim rang ale culturii, științei, literaturii sau vieții artistice ca: Mihail Sadoveanu, G.

Călinescu, Ion Minulescu cu soția Claudia Milian, Mihai Ralea, Tudor Vianu, Victor

Eftimiu, Șerban Cioculescu, Marin Preda, Vasile Militaru, Constantin Prisnea, Ioana

Radu, George Vraca, George Lesnea, Paul Popescu - Neveanu, V. Voiculescu, Al.

Giugaru, V.D. Cotea, Grigore Vieru. Cele mai multe băuturi aparțin Domeniilor Coroanei Regale și au aproape un secol.

5. Microvinoteca fostului ing. dr. Ion Neamțu, avea 400 de eșantioane cu probe vinicole din circa 20 de țări.

MUZEUL VITICOL, aflat în fosta locuință a directorului Școlii de viticultură

“D. Cantemir”, înființată la 15 ianuarie 1908. Muzeul este inițiativa și opera ing. dr. Avram D. Tudose. Este compus din vechi exponate care vorbesc despre tehnologia vinului și viticulturii folosite de-a lungul vremurilor, precum și o insolită colecție de butuci de vie cu aspect

zoomorf. Muzeul a fost inaugurat la 29 iunie 1966 și cuprinde peste 500 de exponate.

Liceul Teoretic Cuza Vodă, Huși, 1889, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 15

LICEUL “CUZA – VODĂ” (str. Mihail Kogălniceanu nr. 15). A fost și este școala cea mai prestigioasă a Hușului, numită de Paul Popescu - Neveanu, un mare psiholog, fost elev al liceului, “Academia de la Huși”. A luat ființă ca

gimnaziu în anul 1889, sub numele de “Gimnaziul Anastasie Panu” (1894) transformat în anul 1918 în Liceul “Cuza – Vodă”. Localul vechi, care se găsește și astăzi, a fost construit între anii 1914 - 1916 și a avut mult de suferit în urma cutremurelor din anii 1940, 1977, 1986.

Orașul Huși și binecunoscutul liceu au crescut mulți oameni care vor deveni personalități proeminente în viața culturală și științifică de mai târziu. Aici s-au format academicienii : Radu Cernătescu, Emil Crăciun, Mihai Costăchescu, Anastasie Fătu, Gh. Ghibănescu, Petre Constantinescu - Iași, Nicolae Hortolomei, Neculai Gh. Lupu, Constantin Macarovici, Gheorghe Săulescu, Mihai Ralea, Iacov Antonovici, Melchisedec Ștefanescu, profesorii universitari dr. de mare prestigiu: Ion Gugiuman, Gh. Focșa, Mihai Iancu, Emil Hurmuzache, Petre Pogângeanu, Mihai Selaru, Constantin Toma, Ioan Petru, Alexandru Obreja, Mircea Chifan, Paul Popescu - Neveanu, Dumitru Alistar, Petre Jitaru, Mihai Kernbach, scriitorii: Anton Holban, Gh. Vasilescu, Const. Asiminei, D.D. Soitu, Chiper Dinograncea, Cezar Ivănescu, Costache Olăreanu, Nicolae Dunăreanu, criticul literar Theodor Codreanu, poetul Ion Alex. Angheluș, pictorii : Octavian Angheluță, Adam Bălțatu, Ștefan Dumitrescu, Viorel Penișoară, Viorel Huși, actorii : Alexandru Giugaru, Constantin Codrescu, Octavian Cotescu, Vasile Vasilache, muzicienii: Mihai Cozmei, George Vintilă, Constantin Prichici, sculptorii : Vasile Aciobăniței, Mihai Onofrei.

BISERICA “Sf. APOSTOLI PETRU SI PAVEL”

Istoricul Catedralei Episcopale este în strânsă legătura cu istoricul orașului Huși, oraș așezat aproape de Prut și într-o poziție strategică datorită pădurilor și dealurilor înconjurătoare. Ștefan cel Mare a găsit de trebuință că, în interesul apărării țării de

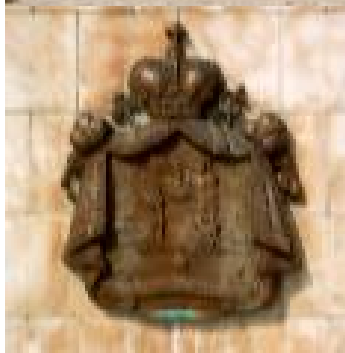

turci și tătari, să-și construiască o reședință de vară și o biserică pentru curtea domnească, după cum se știe, neînzestrând-o cu moșii după obicei.

După cum reiese din pisanie, Biserica a fost înălțată și sfințită în anul 1495. Biserica nu era prea mare, de formă dreptunghiulară, din piatră și cărămidă, decorată la exterior cu cărămidă smălțuită, iar deasupra se vedeau firidele cu discuri colorate. Ușile și ferestrele aveau ancadramente de piatră traforată. Biserica a durat două secole, până la marele cutremur din

Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”, 1495, Huși,
str. Mihail Kogălniceanu, nr. 19

1692, când i-au căzut turnurile și i-au crăpat zidurile. Peste mulți ani, în 1756, episcopul Inochentie, cu ajutor domnesc de la Matei Ghica, și cu mijloace proprii, dăruiește până la temelie vechea biserică a lui Ștefan cel Mare și construiește una nouă, rămânând numai pisană, care o pune deasupra ușii. În cursul anilor a fost prădată de turcii biruitori în lupta de la Stănilești (1711), devastată și arsă de tătari (1740), grav avariata în urma cutremurului din 1802 (numit cel mare). În 1803, episcopul Meletie, dăruiește turnurile și zidăria până la ferestre, zidind-o de această dată cu un turn. În 1890 biserica este pictată de vestitul pictor Gh. Tattărăscu, sub episcopul Silvestru

Bălănescu. Sub păstorirea lui Nifon Criveanu (1934-1939), biserica a fost consolidată din nou, s-a turnat și s-a așezat un clopot nou de 1750 kg în clopotnița nou

construită la poartă.

O dată cu reînființarea Episcopiei de Huși și numirea P.S. Ioachim Mareș, începând cu anul 1996, biserica a intrat într-o nouă fază de consolidare și amenajare: s-a executat pictura murală și iconografică de pictorul Dumitru Bănică, s-a așezat o nouă catapeteasmă și noul mobilier lucrat de profesorul Alexandru Huțanu, s-a pardosit biserica cu marmură, s-a împodobit Sfântul lăcaș cu candelabre și obiecte de cult, s-a dezvelit în fața catedralei statuia lui Ștefan cel Mare, executată de sculptorul prof Gh. Alupoaei din Vaslui.

Ca un bun pastor duhovnicesc și om de cultură, P.S. Ioachim a continuat editarea lucrării “Cronica Episcopiei Hușilor”, care a apărut anual din 1995, a reînființat muzeul eparhial în incinta Palatului Episcopal, și a redeschis Seminarul Teologic Liceal și Școala de cântăreți bisericești.

MONUMENTELE HUȘULUI

1. CENOTAFUL (în incinta Episcopiei) ridicat de Episcopul Silvestru Bălănescu și mormintele episcopilor Grigorie Leu și Iacov Antonovici.

2. MONUMENTUL LUI VENIAMIN COSTACHE, fost episcop al Hușilor (1792 - 1796, născut la Roșiești). Ctitor este tot episcopul Silvestru Bălănescu care-l dezvelește în octombrie, 1893. La început monumentul fusese amplasat în rondul din fața Bisericii. A fost mutat în vremea episcopului Nifon Criveanu (1939) în locul de astăzi, la est de Catedrală. În locul lui a fost ridicată o frumoasă troiță de lemn de stejar sculptat, în stil românesc.

3. MONUMENTUL GENERALULUI GHEORGHE TELEMAN (str. Mihail Kogălniceanu, în parcul Cuza Vodă).

Bustul de bronz, aparținând sculptorului G. Vignali Firenze, a fost ridicat în 1914 din inițiativa locuitorilor orașului. Pe soclu se află un basorelief din bronz cu o scenă de luptă reprezentând pe dorobanții români la asaltul Plevnei. Tot pe soclu, în partea superioară, sunt inscripționate cuvintele, care se constituie într-o scurtă biografie: “Marelui cetățean, general Gheorghe Teleman. Acest monument ridicat în anul 1914, în orașul Huși, prin subscripție publică, din inițiativa prietenilor politici din județul Fălciu. General de Divizie Gheorghe Teleman, născut la 1838, luna octombrie în 22. Maior în campania anului 1877 - 1878, unde a luat parte activă la asaltul de la Smârdan. Deputat, senator, prefect și șef al partidului

conservator din Jud.Fălciu, posesor al mai multor ordine și decorațiuni. Decedat la 1913, luna iunie în 4”.

4.GRUPUL STATUAR ÎN MEMORIA EROILOR DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (str. General Teleman, Parcul Dacia), operă în bronz a sculptorului fălcian Mihai Onofrei, ridicată în 1928. Monumentul reprezintă un soldat turnat în bronz, care primește cununa biruinței din partea țării, sugerată alegoric de o fată. Pe un soclu înalt sunt săpate cuvintele : “Închinare eroilor noștri”.

Grup statuar în memoria Eroilor din Primul Război Mondial, sculptor Mihai Onofrei, 1928, Huși, Str. Gen. Teleman (în Parcul Dacia)

5. ALEXANDRU IOAN CUZA (str. Mihail Kogălniceanu, în parcul cu același nume), bust în bronz de sculptorul hușean Vasile Aciobăniței. A fost ridicat în anul 1959, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la Unirea Principatelor Române. Pe soclu sunt cuvintele: Alexandru Ioan Cuza (1820 - 1873), primul domnitor al Principatelor Unite (1859 – 1866). Locul de naștere al lui Cuza este mult controversat. Este considerat de unii istorici și orașul Huși, unde se găsea familia Cuzeștilor.

6. MIHAIL KOGĂLNICEANU (str. Mihail Kogălniceanu, în fața liceului cu același nume), bust sculptat în piatră de hușeanul Vasile Aciobăniței. Pe soclu sunt datele : 1817- 1891.

7. ION PATRAȘ, erou al Revoluției din 1989, general maior căzut cel dintâi la Otopeni în ziua de 23 decembrie 1989, Statuia se află în Parcul “Dacia”, și este o donație a Unității de Jandarmi din Bacău.

TURISMUL ÎN ZONA MUNICIPIULUI HUȘI

Turismul, considerat în epoca contemporană ca un domeniu științific complex, răspunde imediat unor activități practice de cunoaștere a frumuseților naturale deosebite, a creațiilor umane de-a lungul timpului, dar și a ospitalității tradiționale a moldovenilor.

Prof. Jaques Joly de la Universitatea Sorbona (Paris), definind turismul, arată pe drept cuvânt că : “turism și prosperitate sunt legate indisolubil”. Dacă ne referim la coordonatele turistice ale ținutului hușean, constatăm că sunt elemente care permit o practicare intensă: peisaje atractive de păduri, vii, livezi, monumente. De la începutul istoriei scrise, ținutul Hușului a fost cunoscut ca un ținut al bogatelor podgorii, al variatelor livezi și al bătrânilor codri de foioase de la Dobrina. Dimitrie Cantemir, marele scriitor iluminist, din părțile acestea, vorbea cu admirație de Ținutul Falciului în “Descrierea Moldovei”. Desfășurarea activității turistice este favorizată și amplificată de Șoseaua Internațională E 581, care constituie linia cea mai directă dintre București și Chișinău prin Vama Albița. Deoarece prin Huși se face legătura

dintre ținuturile centrale ale Moldovei, pe drumurile ce vin de la Bârlad, Vaslui și Iași cu Republica Moldova, prin podul de la Albița de peste Prut, în această zonă a existat din cele mai vechi timpuri o activă viață de ospetie. În documente este pomenit Hanul Vechi, care mai târziu va purta numele de Hanul “Mârzoaia”, amplasat la răscrucea drumurilor comerciale din Huși în secolele XVI - XIX. În prezent călătorul poate folosi un modern hotel.

HOTELUL “DIMITRIE CANTEMIR”, din strada Republicii nr 2, de 2 stele, dat în folosință în 1983, dispune de 50 camere cu 108 locuri, restaurant cat. I, cramă, loc

de parcare. Hotelul aparține de SC “RACOVA” SA Vaslui, director general fiind Adrian Porumboiu.

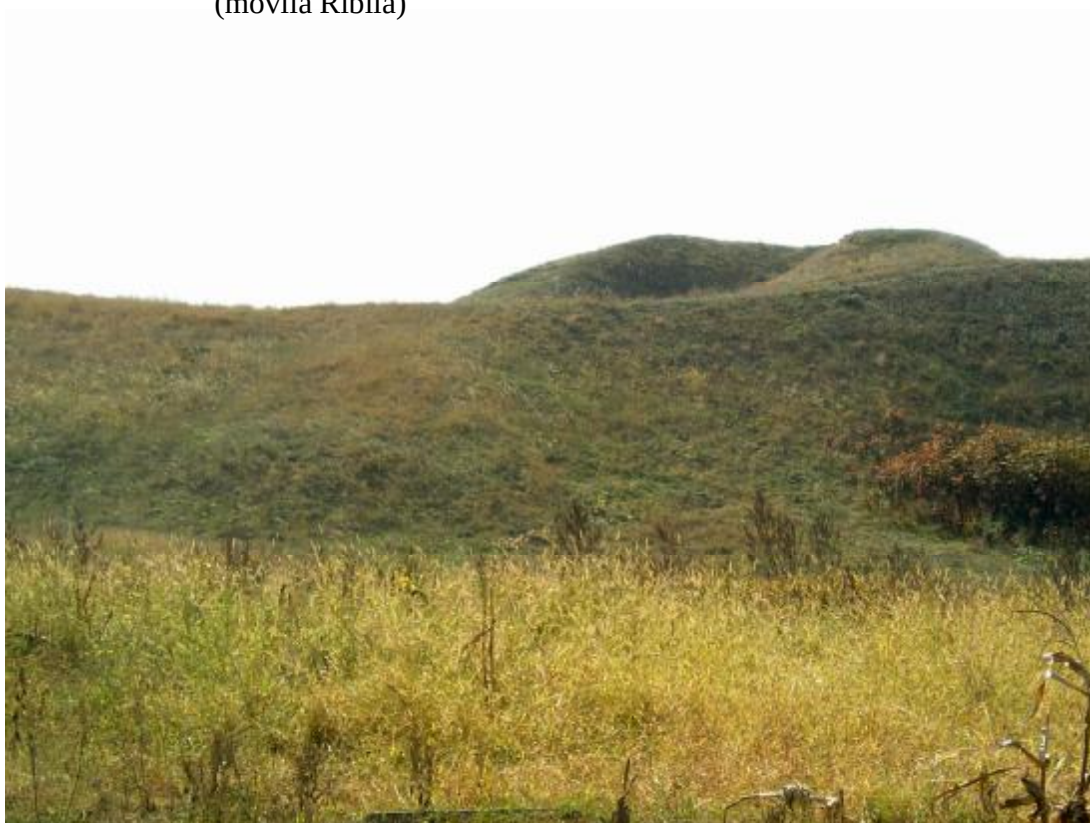
MOVILA RÂBÂIA DIN SATUL RÂȘEȘTI se găsește în apropierea Punctului de frontiera și a Vamei Albița. Vestita movilă a întreținut imaginația oamenilor cu nenumărate legende despre acest loc. Construcția, care domină peisajul văii largi a Prutului, este un monument unic ca mărime și formă din țara noastră. Este o ridicătură uriașă de pământ, în formă conică, cu 20 m. înălțime și

cu o circumferință la baza de 200 m. Movila este înconjurată de un val circular de pământ de aproape 15 - 20 m. înălțime. Cea mai veche informație scrisă datează din anul 1415, când este pomenită într-un document de Alexandru cel Bun. Cercetările au dovedit că movila ascunde mormântul unui rege scit (sec. al III - lea î.e.n) și este cel mai mare tumul funerar de felul acesta din țară.

Tumul, sec. IV-III a. Chr., sat Râșești, Comuna Drânceni
(movila Rîbîia)

MĂNĂSTIRILE JUDEȚULUI VASLUI

În străvechile ținuturi ale Vasluiului, Tutovei și Fălciului, în păduri izolate pline de taine și liniște duhovnicească, s-au înălțat de-a lungul veacurilor schituri, biserici și mănăstiri, prin osârdia unor drept credincioși voievozi, boieri - dregători domnești, înalte fețe bisericești cu mare dragoste de țară și credința strămoșească.

Marele nostru istoric, Nicolae Iorga, cercetând și admirând monumentele noastre bisericești spunea (în 1904) pe bună dreptate : că bisericile “cuprind în sine mai multe lucruri: un meșteșug de a clădi, care nu se mai obișnuiește, o frumusețe care nu se mai poate îndeplini, și pe lângă aceasta o sumă mai mare sau mai mica de amintiri, ceva din viața oamenilor care s-au strecurat rugându-se, luptând, plângând, trăind între acele ziduri sau între pereții aceia”¹.

Schiturile și mănăstirile seculare, alături de documentele vechi care le atestă, de însemnările bătrânilor cronicari, de legendele și tradițiile populare, sunt nesecate izvoare care ne ajută să cunoaștem și să înțelegem mai bine istoria zbuciumată a poporului român.

La început (sec. XV - XIX) locașurile de închinăciune, construite în codru departe de privirile năvălitorilor, erau mici, din bârne de lemn. Un scriitor, cunoscător a vieții monahale, făcând o comparație cu marile domuri din apus spunea: “Nu știu dacă mă înșel; în bisericuțele noastre de lemn în stil bizantin, oricât de vechi, îmi pare că pot respira mai ușor decât în unele arhitecturi de piatră ale catedralelor din apus”²

Prin construcția schiturilor vechi și apoi a bisericilor, mănăstirilor, meșterii populari ai locurilor au înscris în istoria arhitecturii bisericești din această parte a Țării de Jos, procedee și metode originale privind dimensiunea locașurilor de cult, boltirea naosului și pronaosului, absidele, decorația interioară, turelele și acoperișul. Se poate observa până astăzi că meșterii au statornicit stilul moldovenesc, îmbinând cu simțul proporțiilor elemente de arhitectură populară cu alte stiluri cunoscute. Este evident acest stil, mai cu seamă la Bisericile lui Ștefan cel Mare de la Huși și Vaslui, precum și la frumoasa biserică a mănăstirii Fâstâci, ctitorie a lui Mihail Racoviță.

Zugravii moldoveni au realizat în bisericile mănăstirilor o pictură care îmbină cu măiestrie nuanțarea culorilor, în conturarea luminelor și umbrelor, realizând cu pricepere, după plastica și regulile hermeneutice, statornicite de Biserica Bizantina Ortodoxă, idei dogmatice, principii morale, scene din istoria biblică, portrete de sfinți sugestive, fapte și momente din viața bisericii. Pictura veche a fost restaurată și conservată de oameni cunoscători după anumite metode moderne.

În toate mănăstirile se folosesc valoroase obiecte de cult, cu valoare istorică și artistică: potire, candelabre, sfeșnice, etc. Unele obiecte sunt făurite din metale

prețioase, iar unele broderii și epitafe au fire de aur și argint. Sunt strane vechi și noi, frumos sculptate, cu mare valoare artistică.

La loc de cinste, la toate mănăstirile, se află cărțile de cult (psaltiri, evanghelii, minee, octoihuri, moliftelnice), păstrate cu sfințenie, transmise de la un călugăr la altul, fiecare carte având istoria sa legată de evenimente, cataclisme, boli (însemnate cu migală pe marginea Cărilor Sfinte).

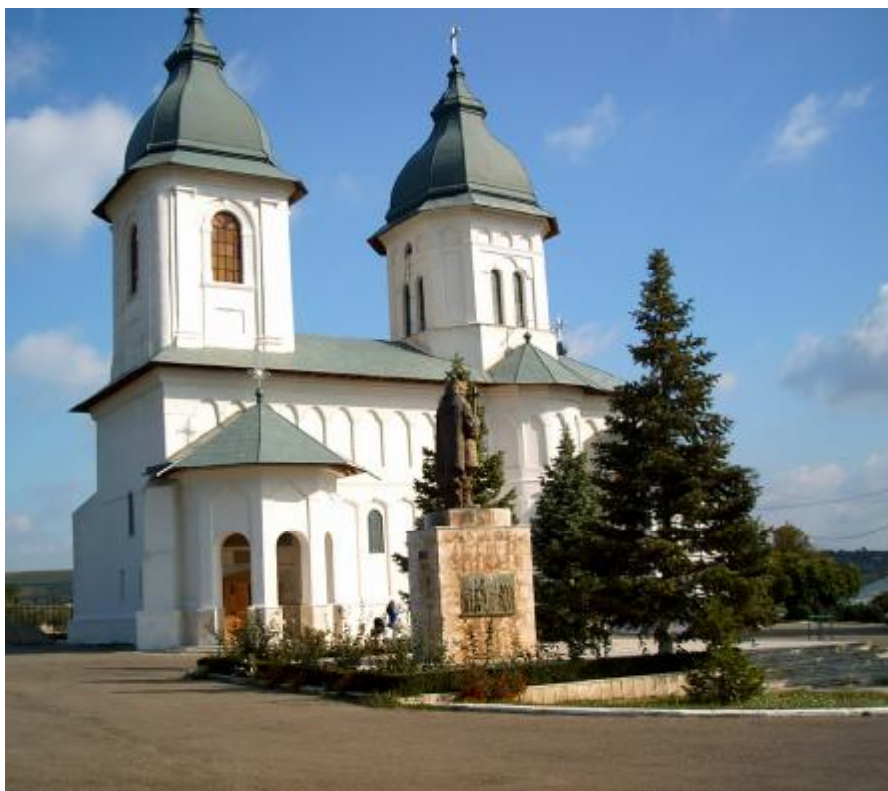
În decursul veacurilor unele ocârmuiri au fost vrăjmașe Bisericii Ortodoxe, la care s-a adăugat nepăsarea unor oameni și astfel, se mai pot vedea și astăzi răni adânci lăsate pe ziduri sau pe pictura din biserică.

Bisericuțele mănăstirilor au avut mult de suferit (în special turlele și clopotnițele) în urma cutremurelor de pământ din anii : 1471, 1692, 1738, 1802, 1837, 1896, 1940, 1977, 1986, 1990. Majoritatea schiturilor au fost desființate de două ori: în 1864, prin aplicarea Legii lui Cuza, privind secularizarea averilor mănăstirești, când călugării s-au risipit, iar bisericile au fost părăsite și în 1959, când prin Decretul 410, regimul comunist a desființat din nou mănăstirile.

După anul 1990, o dată cu îndepărtarea regimului ateu, toate mănăstirile vechi au fost reînființate și restaurate, căpătând înfățișarea de odinioară. S-au construit noi paraclise, chilii, trapeze și dependințe gospodărești. Prin grija Episcopiei de Huși, Protoeriilor și Stărețiilor s-au făcut reparații capitale la toate bisericile mănăstirilor vechi, s-au restaurat pictura și sculptura anterioară, s-au procurat noi obiecte de cult și cărți bisericești. Multe mănăstiri au înființat ateliere de pictură, croitorie și broderie, gospodării anexă pentru viețuitorii mănăstirii.

Dar cea mai mare realizare este înălțarea din temelii a noilor mănăstiri ca mănăstirile: Moreni, Ștefan cel Mare (Movila lui Burcel) “Schimbarea la Față” Dobrina Huși.

BISERICA “SF. APOSTOLI PETRU ȘI PAVEL” HUȘI

Biserica cu hramul “Sf. Apostoli Petru și Pavel” din “orășelul bisericilor” a fost construită de Ștefan cel Mare, pentru curtea domnească, pe un loc pitoresc aflat între Drăslăvăț și Șara, la poalele Lohanului. După cum reiese din pisania, în limba slavonă aflată deasupra ușii de la intrare, Biserica din Huși a lui Ștefan a fost târnosită la 30 noiembrie

Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel, 1495, Huși, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 19

1495:

“Binecredinciosul și iubitorul lui Dumnezeu, Io Ștefan Voievod, cu mila lui Dumnezeu, domn al țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voievod, a început a zidi această biserică în numele sfinților și întru tot lăudaților mai marilor apostoli Petru și Pavel, ce este în Husso (Huși), pe Drăslăvăț, și s-a săvârșit în anul 7003, iar al domniei lui al XXXVIII - lea curgător noiembrie 30”.

Ca toate construcțiile lui Ștefan cel Mare și Biserica domnească din Huși a fost clădită din piatră, pentru a rezista cât mai mult vicisitudinilor vremii. La început, biserica nu era prea mare și avea forma dreptunghiulară, încăpătoare pentru oamenii de la curte și pentru sătenii din micul sat aflat în apropiere. În exterior, peste postamentul de piatră era “un strat de cărămidă aparent smălțuită”, iar deasupra se vedeau firidele și discuri colorate, galbene, verzi și albastre. Ușile și ferestrele aveau ancadrame de piatră înflorită. Biserica curții domnești a lui Ștefan cel Mare s-a transformat după 100 de ani în Biserica Episcopiei de Huși, înființată ca a patra Eparhie a Moldovei (după Mitropolia Iași și Episcopiile de Roman și Rădăuți), sub

domnitorul Moldovei Ieremia Movilă și a fratelui acestuia Mitropolitul Gheorghe Movilă. Din documentele vremii reiese că Episcopia de Huși a fost înființată în 1592 sub domnia lui Ieremia Movilă (1595 - 1606) care stabilește proprietățile lăcașului și pe episcopul Ioan. Se presupune că a fost locotenent de episcop (1592 - 1598) și apoi episcop, toamna 1598 - 5 mai 1606, când a trecut la Rădăuți. Este cunoscut și sub numele de Ioan de la Râșca, după numele mănăstirii și centrului de spiritualitate isihastă a lui Macarie.

De-a lungul veacurilor biserica a avut mult de suferit, atât din pricina cataclismelor cât, mai cu seama, din pricina oamenilor: a fost afectată de cutremurile din anii 1692 (s-au fisurat pereții și au căzut turelele), 1802, 10 noiembrie 1940, 1977, 1986. A fost prădată de turcii biruitori la Stănilești pe Prut, în anul 1711, devastată și arsă de tătari în 1740. Prin desființarea abuzivă a Episcopiei de către regimul comunist în anul 1949, biserica a deservit mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”.

Dar bunul Dumnezeu a rânduit ca pe scaunul vlădicesc din Huși să se perinde de-a lungul timpului ierarhi care au strălucit ca oameni de cultură, dar și ca buni gospodari ce au reclădit din temelii, consolidat sau restaurat Sfânta Biserică ștefaniană a Episcopiei Hușilor.

Din galeria marilor înaintași ai ierarhilor români se detașează personalitățile episcopilor:

- Dosoftei (Dimitrie Barila), mare poet, cărturar și traducător, care înainte de a ajunge Mitropolit al Moldovei este episcop de Huși 1658 – 1659. Este autorul de mai târziu a “Psaltirii în versuri” (1673).

- Inochentie, episcop de Huși între anii 1752 - 1782, a fost unul dintre cei mai buni gospodari ai Episcopiei hușene (Melchisedek). El a hotărât ca biserica lui Ștefan cel Mare, afectată de cutremurele din 1692 și 1738, să fie refăcută din temelii, păstrându-se numai pisania de deasupra ușii. Cu ajutorul domnitorului Matei Ghica, noua catedrală a fost terminată în anul 1756 la 9 ianuarie, Inochentie fiind de fapt al doilea ctitor al bisericii. Dimensiunile se păstrează până astăzi : lungimea - 38, 90 m; lărgimea pronaosului - 12 m.; lărgimea în dreptul șanurilor - 15 m; pridvor lateral sud - 4,20 X 4,20 m.; turnul clopotniței 3,50 X 7,40; lărgimea absidelor adăugite 22,20 m.

- Iacov Stamatî, mare cărturar, episcop de Huși între 1782 - 1792, apoi mitropolit al Moldovei (1793-1803), a înzestrat biserica cu o catapeteasmă nouă în 1784, a zidit reședința episcopală, a zugrăvit biserica, turnând clopotul cel mare.

- Veniamin (Vasile) Costache, născut la Roșiești, cărturar, traducător de cărți religioase, ctitor de biserici și întemeiator al Academiei Mihăilene, a fost episcop de Huși între 1792 - 1796, de Roman și Mitropolit al Moldovei. Pentru catedrala episcopală a cumpărat o Evanghelie îmbrăcată în argint și un policandru de alamă.

- Meletie Lefter Brandaburul, episcop (1803-1826), a pus mare orânduială în gospodăria episcopiei: a făcut reparații capitale la biserica avariata de seismul din

1802, a construit turnul clopotniță de la intrare, pierde în 1812 teritoriu basarabean și primește de la Roman ținutul Vaslui. În timpul lui, Hușul a suferit de ciumă.

- Silvestru Bălănescu, episcop între anii 1886- 1896, a împodobit biserica episcopală cu turnul al II - lea, de pe bolta Pantocratorului și l-a chemat pe vestitul pictor Gh. Tattarescu să zugrăvească biserica.

- Melchisedec Ștefănescu, locotenent de episcop (1861 - 1864), mare cărturar și istoric, membru al Societății Academice Române, scrie prima lucrare monografică despre Huși și Episcopie “Chronica Hușilor și a Episcopiei cu asemenea numire” (1869),

- Nicodim Munteanu, episcop de Huși între anii 1912 - 1923, cărturar de renume, traducător, membru de onoare al Academiei Române. A dat o nouă înfățișare Episcopiei, fiind un foarte bun gospodar. A ajutat refugiații din timpul primului război mondial.

- Nifon Criveanu păstorește Episcopia Hușilor între anii 1934 - 1939. În timpul lui se repară mobilierul, se curăță pictura, se ridică turnul clopotniță la poartă, în care așează un clopot de 1730 kg., turnat din altele două mai mici, după modelul celui lucrat la Kiev, pentru Biserica domnească din Bârlad, ctitorie a lui Vasile Lupu. A editat revista “Cronica Hușilor” și “Anuarul Eparhiei Hușilor” – vreme de cinci ani de păstorire(1934-1939).

- Grigorie Leu, mare om de cultură, a fost episcop de Huși într-o perioadă frământată din istoria țării, trăind drama războiului și a sovietizării. În primul rând a refăcut catedrala afectată de cutremurul din anul 1940, a înzestrat Episcopia cu o tipografie. Desființarea Episcopiei de Huși, în anul 1949, a fost pentru el un martiragiu, murind în același an.

- Ioachim Mareș, primul episcop după reactivarea Eparhiei Hușilor, la 15 septembrie 1996. Ca un mare om de cultură a pregătit catedrala ștefaniană pentru aniversarea a 500 de ani de la înființare și a organizat sesiuni de comunicări și manifestări științifice, cu participarea unor personalități din țară și străinătate. S-a consolidat catedrala și turnul clopotniță, s-a executat pictura murală și iconografică de pictorul Dumitru Bănică, s-a refăcut catapeteasma și întregul mobilier prin contribuția profesorului Alexandru Huțanu, s-a pardosit biserica cu marmură, s-a împodobit Sfântul lăcaș cu candelabre și obiecte de cult, realizate de firma “Dionisos Skiadopoulos –Bros” din Grecia, s-a ridicat în fața bisericii statuia lui Ștefan cel Mare, executată de sculptorul Gheorghe Alupoaei.

- P.S. Ioachim a contribuit la editarea “Cronicii Episcopiei Romanului și Hușilor”, în șase volume, pentru anii 1989-1994 și a cronicii intitulate “Cronica Episcopiei Hușilor”, începând cu anul 1995 până în prezent. Volumele masive, apărute cu regularitate în fiecare an, cuprind capitolele: “La trecutu-ți mare, mare viitor”, “Misiunea și responsabilitatea contemporana a preotului ortodox român”, “Din cupa de învățătura a Bisericii Ortodoxe”, “File de cronică”, “Oameni care au fost”,

“Mărturii ale continuității, unității și spiritualității ortodoxe românești”, “Monumente ale culturii, spiritualității și literaturii române”.

Ca un bun păstor duhovnicesc și om de cultură, a dispus organizarea unei biblioteci cu cărți bisericești rare și reînființarea muzeului lui Iacov Antonovici. A reînființat Seminarul Teologic Liceal și Școala de cântăreți bisericești pentru formarea viitorilor slujitori ai Bisericii.

Prin grija P.S. Ioachim a fost înălțată, pe Dealul Dobrina - Huși, Mănăstirea cu hramul “Schimbarea la Față” în anul 1996.

MĂNĂSTIREA BUJORENI

Mănăstirea Bujoreni se află la 13 Km de comuna Zorleni, județul Vaslui. Are două hramuri: “Izvorul Tămăduirii” și “Adormirea Maicii Domnului”.

A fost întemeiată la mijlocul secolului al XVI - lea. Schitul de călugări așezat într-un loc izolat, în mijlocul unei păduri seculare, s-a numit prima data schitul Măgaru, iar pentru un scurt timp schitul Murgeni. Din documente reiese că schitul a fost fondat de familia Bujoreanu (Bujorean), la anul 1606, pe timpul domnitorului Ieremia Movilă. Mai târziu, pe timpul Cantemireștilor, pe la 1711, clucerul Gavril Costache a refăcut schitul și a făcut danii. Până la 1830 a fost schit de călugări, iar de atunci, de maici.

În locul bisericii de lemn, a fost zidită o nouă biserică de piatră și cărămidă, în anul 1840, de ieromonahul Ioanichie Costachi. Mănăstirea a funcționat până în vremea lui Cuza - Vodă, când s-au secularizat averile mănăstirești.

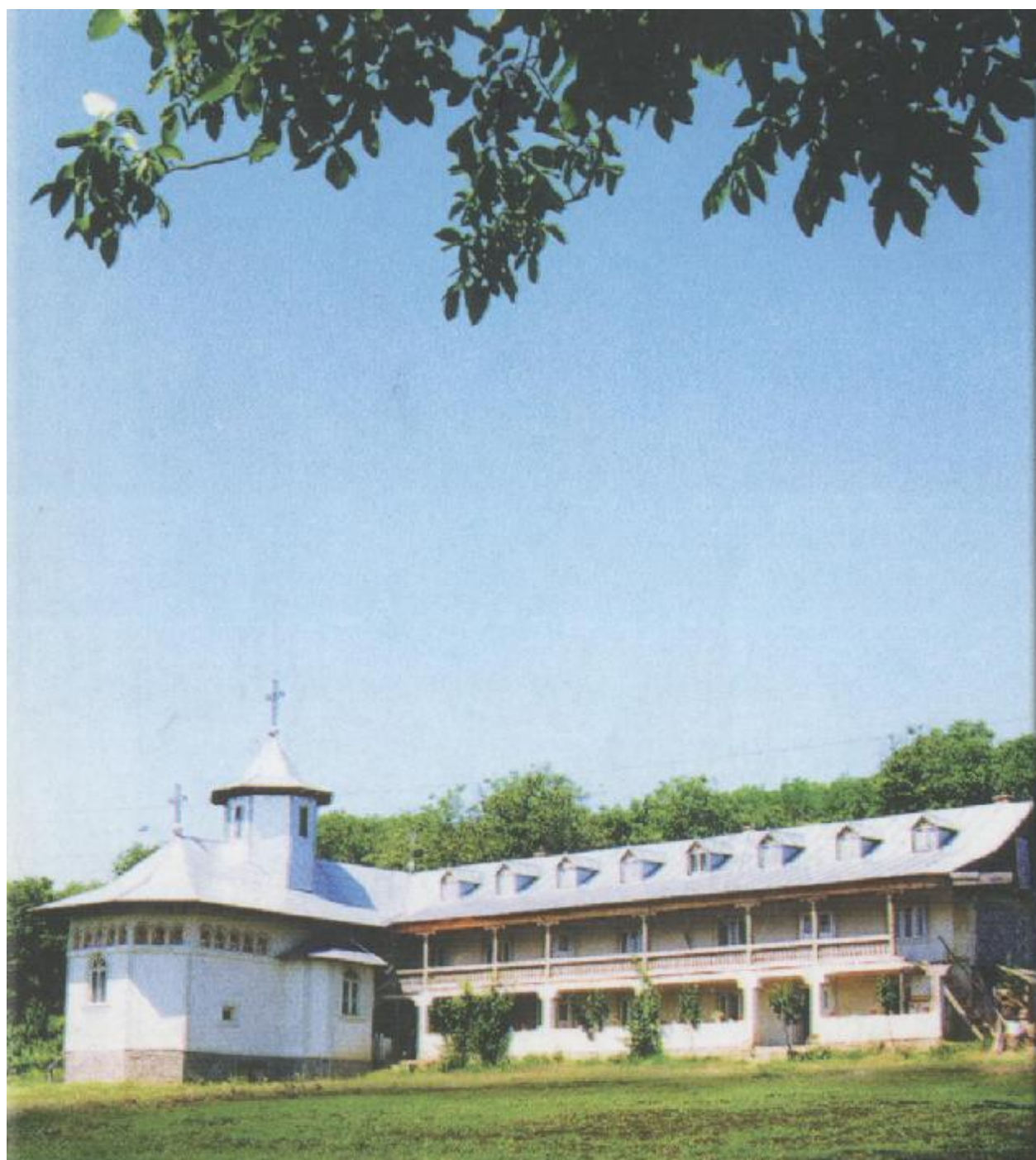
Casa Regală, proprietara moșiei Zorleni, s-a îngrijit un timp ca mănăstirea să nu se risipească.

Pe timpul Episcopului de Huși, Nifon Criveanu, mănăstirea a fost reînființată și împroprietărită cu 25 ha. pădure. S-au făcut reparații la biserică și chilii, s-au înființat ateliere pentru țesut covoare și cusături, s-a mărit soborul mănăstirii, la aproape 20 de viețuitoare. Printre starețele pricepute în conducerea mănăstirii amintim: Amfilohia Panaitescu (1934), Olimpiada Costinescu (născută în 1888), stareță - cant. (1938), surorile Lapedatu, Evghenia și Sofia.

Sub regimul comunist, prin aplicarea decretului din 1959, mănăstirea a fost desființată, chiliile au fost demolate, paraclisul stricat, fiind salvată numai biserica.

Mănăstirea Bujoreni a fost reînființată, pentru a treia oară, în 1990, ca mănăstire de maici și s-a construit un corp de 16 chilii, trapeza și alte dependințe pentru 15 viețuitoare. La început, a fost stareță Xenia Andrioaie. Sub actualul stareț Mihail s-a construit noul paraclis cu hramul “Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” cu binecuvântarea P.S. Ioachim, Episcopul Hușilor.

MĂNĂSTIREA “ȘTEFAN CEL MARE” DE LA MOVILA LUI BURCEL

Mănăstirea cu hramul “Sf. Apostol Andrei” s-a înălțat la intrarea în comuna Codăești,

județul Vaslui, iar bisericuța din lemn, care ține tot de mănăstire, a fost amplasată pe Movila lui Burcel din comuna Miclești, județul Vaslui.

Inițiativa construirii unei mănăstiri, care să amintească de binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare, au avut-o doi monahi, de baștină din Codăești, Andrei Pascaru și Haralambie Morărescu. Aceștia au propus Arhim. Ștefan Gușă, la începutul anului 1993, proiectul și conducerea lucrărilor. Slujba sfințirii locului viitoare biserici și a paraclisului a fost oficiată de un sobor de preoți în frunte cu P.S., Ioachim Vasluianu, pe atunci vicar al Episcopiei Romanului și Hușilor. Hramul noii mănăstiri “Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt” s-a dat în amintirea viteazului domn legat de ținutul Vasluiului prin bătălia de la Podul - Înalt, din anul 1475, dar și prin legenda Movilii lui Burcel, consemnată la I. Neculce în “O samă de cuvinte”. Lucrările la noua mănăstire au început prin înălțarea unui paraclis cu hramul “Sf. Ap. Andrei”, fiind direct coordonate de starețul mănăstirii Arhim. Ștefan Gușă. În ziua de 2 iulie 1995, a fost oficiată slujba de sfințire a paraclisului și a unui corp de chilii. Paraclisul este pictat în interior și dotat cu mobilier sculptat de meșteri din Vânători - Neamț. Între timp, s-au amenajat căi de acces, a fost introdusă lumina electrică, s-a tras apă curentă, s-au ridicat garduri, s-au obținut 15 ha. de teren arabil, s-a organizat o gospodărie anexă. Este în curs de finalizare întregul proiect care prevede: construcții în patralater de 80 X 80 m, , subsol, parter, etaj și mansardă, cu patru turnuri în colțuri și altele două la intrarea principală, situată la jumătatea laturii dinspre est, după modelul vechilor mănăstiri moldovenești. În mijloc se va ridica o măreață catedrală în stil moldovenesc. Proiectul va costa peste 20 miliarde lei. Biserica va avea un balcon deschis pentru slujbele mari de peste an, iar chiliile vor putea adăposti în jur de 200 credincioși.

Dependent de mănăstire, sus pe Movila lui Burcel, s-a construit între 1996- 1997 o bisericuță de lemn cu hramul “Sf. Împărați Constantin și Elena” și două corpuri de chilii, pentru deservirea schitului de

călugări. Alături

Biserica de lemn „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, 1996

de biserică, s-a ridicat un grup statuar reprezentându-i pe Ștefan cel Mare și pe Burcel, încadrați în trei cruci mari, luminate electric. În fiecare an de hramul bisericii se adună la slujbă mii de credincioși din părțile Vasluiului.

MĂNĂSTIREA GRUMEZOAIA

Mănăstirea “Dimitrie Cantemir”, cu hramul “Sf. Dumitru” se află în satul Grumezoaia, comuna D. Cantemir din județul Vaslui.

Constantin Cantemir, tatăl lui Dimitrie Cantemir, era originar din satul Silișteni, pe Valea Elanului, azi sat dispărut. În acest sat, pe sprânceana dealului ce duce la Crețești, între văile Fundul Săcii și Făgădău, Constantin Cantemir, domnul Moldovei (1685 - 1692), în 1688, a înălțat pe locul unde și azi se numește “Poiana Tomii”, o biserică de lemn cu o singură turlă. După patru ani, la 2 iulie 1692, Constantin Cantemir acordă Mânăsiirii din Silișteni un privilegiu cu următorul conținut: “Miluim

Domnia mea și întărim această sfântă mănăstire Silișteni să fie în pace de goștină de oi și de goștină de masscuri și de desetină de stupi, și să aibă în scuteală șase poslușnici; nimica să nu dea fără de ce ar da o dată într-un an câte două unghi de om la vremea birului”. Actul de închinare a fost binecuvântat de Sava, mitropolitul Moldovei, Mihail, episcop de Roman, Lavrentie episcop de Rădăuți și Varlaam episcop de Huși. La 2 februarie

1696, Antioh Vodă Cantemir, înșcaunându-se domn, recunoaște privilegiul tatălui, printr-un act identic, cu binecuvântarea aceluiași ierarh¹. La 25 februarie 1700, Antioh Cantemir, văzând că preoții din Silișteni nu se îngrijesc de această mănăstire, iar biserica a început să se ruineze și călugării au început să se împrăstie, a hotărât să o închine Mânăstirii Mira din Vrancea, “care va pune pe cine va crede și va cerca de adausul mânăstirii”².

Schitul, cu hramul Sfintei Născătoare de Dumnezeu, a fost la început de călugări, dar la 29 august 1802, oamenii din Grumezoaia, care se socoteau ctitori ai lăcașului,

au făcut donații, încredințând un zapis preotului Ioan de la Fălciu și maicii Elisabeta de la acel schit. Această biserică a deservit ca mănăstire de maici până în anul 1855, când din cauza epidemiei de holeră, au murit toate maicile, rămânând numai două, care s-au retras și ele la Mănăstirea Măgaru.

După 1855, schitul a devenit biserică satului, pământul dat maicilor în 1802 a fost luat de răzeși, rămânând schitului numai 12 prăjini de loc.

Biserica mănăstirii cu hramul “Intrarea în Biserică” a fost construită din bârne de lemn în formă de corabie, interiorul fiind lipit cu lut, iar exteriorul, acoperit cu scândură pentru protejarea pereților de intemperii. Până în 1926 biserică a fost acoperită cu șindrilă, însă după o reparație a fost acoperită cu tablă zincată³.

În turla bisericii a fost instalat un clopot din 1862, care are o inscripție slavonă, menționându-se că a fost turnat în atelierele Blavjini și Sericov .., și are o greutate de 70 Kg.

Pictura din interior și iconografia este executată pe pânză pictată, reprezentând în registrul superior, pe sfinții prooroci în medalion care țin în mână suluri scrise în limba română, cu litere chirilice. La apostoli sulurile sunt scrise în limba slavonă.

Icoanele : Maica Domnului cu Pruncul - icoană portativă; Sfântul Nicolae, datând din anul 1853, fiind adusă, probabil de la biserică “Sf. Nicolae” de lângă Urlați, despre care ne vorbește Dimitrie Cantemir⁴.

În 1986, la intervenția preotului Eleodor Ardeleanu, cu contribuția Episcopiei Romanului și Hușilor, biserică a fost renovată și restaurată, așezământul bisericesc fiind acoperit cu tablă.

Dintre cărțile cu valoare istorică menționăm:

- a. Un Penticostar din vremea lui M.C Suțu Voievod și a Episcopului Filarel, 1785;
- b. Un Liturghier;
- c. Un Moliftelnic;
- d. Un Octoih

Se află în păstrare un disc metalic original din nichel pe care este scris cu litere chirilice “Schitul Grumezoaia”, pr. Mihail 1831.

Note:

1. Gh. Ghibănescu, “Surete și izvoade”, VII, Iași, 1912;
2. Ibidem
3. Andronic Tasia, “Biserica Mănăstirii Grumezoaia”, în “Acta Moldaviae Meridionalis”, Vaslui, XII - XIV, 1990 - 1992, p. 195.
4. Idem, p. 198.

MĂNĂSTIREA “SCHIMBAREA LA FAȚĂ” HUȘI

Mănăstirea cu hramul “Schimbarea la Față” se află într-un loc pitoresc, pe dealul Dobrina, la intrarea în Huși. A fost amplasată pe fosta proprietate a lui Mihai Ralea, iar chiliile au fost amenajate chiar în clădirea cărturarului, folosită ca locuință de vară. Mihai Ralea (1896- 1964), sociolog, psiholog, filozof, estetician și om politic, a fost legat de Huși toată viața. Venea, în fiecare vară la casa de la Dobrina, cu prietenii de la revista “Viața Românească” (Mihail Sadoveanu, frații Teodoreanu, frații Botez, Tudor Vianu), care botezaseră fiecare câte un pom din parcul aflat în apropierea casei. Pentru Huși a lăsat “Podul Ralea”, calea ferată Crasna - Huși, și “Casa Ralea”, cu o bibliotecă și o cramă modernă.

A murit în avion, în 1964, în drum spre Berlin la o manifestare culturală UNESCO. Urmașii lui, Catinca Ralea, fiică, om de televiziune și Emanoil Petruț, actor, ginere, au vândut proprietatea de la Huși.

Mănăstirea „Schimbarea la Față”, 1996, Huși-Dobrina

După 1990 casa cu via și acareturile au în administrarea Episcopiei Hușilor.

Prin grija P.S. Ioachim, episcop al Hușilor, s-a înălțat în 1996 o frumoasă și impunătoare Biserică la “Poarta Hușului”

Mănăstirea este de maici cu 7 viețuitoare, stareță fiind Manuela Ciobanu.

MĂNĂSTIREA FLOREȘTI

Mănăstirea cu hramul “Sf. Ilie” Florești, comuna Poienești, județul Vaslui, este

Mănăstirea „Sf. Ilie”, Florești, 1852-1859, sat Florești, comuna Poienești

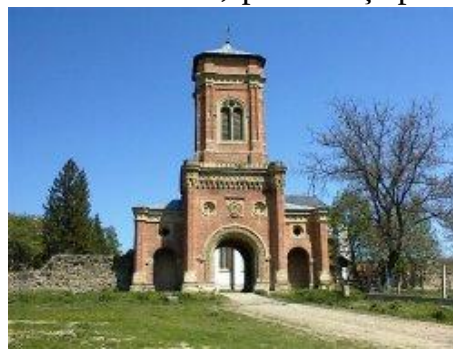
una dintre cele mai vechi așezări monahale din ținutul Vasluiului (Tutovei).

Tradiția orală amintește de faptul că schitul Florești de pe valea Similei a fost construit din lemn, pe la 1480, iar o altă tradiție atribuie construirea primei biserici unei femei - Floarea - ambele

tradiții neconfirmându-se din punct de vedere documentar.

Documentele existente și investigațiile arheologice atestă faptul că Mănăstirea Florești, construită din piatră, a fost ridicată începând cu anul 1590, de către biv vel vornicul Țării de Jos, Cârstea Ghenovici și jupâneasa lui Anghelina. Prima biserică avea hramul “Sfântul Ilie Tesviteanul Proorocul”, era locuită de călugări și este atestată prin “Tetravanghelul”, dăruit chiar de ctitor la 27 iunie 1596, precum și prin hrisovul de la Ieremia Movilă din 22 iulie 1598.

Cea de-a doua biserică din piatră a fost construită începând din 1686, ctitorul ei inițial fiind Gavriil Costache - mare vornic al Țării de Jos. Construcția a fost înălțată pe locul bisericii anterioare și a fost desăvârșită cu greu, abia în anii 1694 - 1696 de către fii vornicului. A fost pictată de Zugraful Mihail Un mare cutremur din 1738 a dus la crăparea bisericii și a clopotniței, care a fost refăcută ulterior. În anul 1800, egumenul Ioasaf a dispus împrejmuirea

Turn de poartă și clopotniță, 1852-1859, sat Florești, comuna Poenești

mănăstirii cu zid de incintă, ulterior amplasându-se câteva metereze pe colțuri, cu aspect de cetate fortificată.

Mitropolitul Moldovei Veniamin Costache (1768 - 1846) și rudele sale s-au îngrijit de această Sfântă Mănăstire, pe care mai apoi au închinat-o Muntelui Athos.

Un alt mare cutremur din 1802 a avariat grav mănăstirea. Cu mult mai târziu, în 1852, arhimandritul Nil a început construirea unui alt lăcaș de cult, pe locul bisericilor anterioare. Abia la 20 iulie 1883 a avut ioc tânosirea noii biserici de către arhimandritul de scaun, Nectarie Tomescu, în timpul acesta mănăstirea a fost desființată (1863), averile au fost secularizate, biserica funcționând ca lăcaș al Parohiei Florești.

În anul 1980 palatul stăreției a fost preluat de Ministerul de Interne și apoi a devenit Spitalul rural.

Mănăstirea Florești a fost reînființată în 1991, când au început și lucrările de consolidare și restaurare prin grija Ieromonahului Iezechiel. Cercetările arheologice (1998 -1999) au confirmat cele scrise în documente.

MĂNĂSTIREA GRĂJDENI

Biserica „Sf. Nicolae”
a Mănăstirii Grăjdieni,
sec XIX, sat Grăjdieni,
com. Frunțișeni.

Mănăstirea Grăjdieni se află situată în satul cu același nume, comuna Frunțișeni, județul Vaslui, nu departe de orașul Bârlad.

Biserica este ctitoria lui Petru Rareș, care a construit-o între anii 1533 - 1540. Biserica din lemn, amplasată în mijlocul pădurii, a fost arsă de tătari. După ce a fost

refăcută mai târziu, în anul 1687, i se stabilesc hotarele, printr-un document emis la 20 iunie 1692(7200):

“Copie de pe hotarnica moșiei schitului Grajdani întocmită de Dabija al doilea logofăt și de Vasile, vornic din Bârlad, încredințată de Iordache Cantacuzino logofăt. Hotare : obârșia văii Dumbrăviții Mari, Drumul cel mare, Vâlceaua Dumbrăviții Mici, Drumul spre Trestiana, Movila lui Pascu, Odaia lui Cîmbală, Săpătura lui Ghergu, Odaia lui Pascu, Movila săpată”.

Pe locul vechii biserici de lemn, în anul 1853, a început construcția unei biserici de piatră și cărămidă sub vlădica Anania. Temelia și stâlpii de la ferestre sunt de piatră adusă de la Tg. Ocna. A fost sfințită în anul 1860, pe timpul episcopului Calinic Miclescu, având hramul “Sf. Ierarh Nicolae”. După numai patru ani, în 1864, în urma secularizării, mănăstirea a fost desființată, călugării s-au împrăștiat, iar biserica a funcționat ca filie a Parohiei Grăjdani.

Prin stăruința Episcopului Hușilor, marele cărturar, Iacov Antonovici, în anul 1930, a fost reînființată mănăstirea, recăpătând de la stat terenul înconjurător de circa 10 ha și dreptul de folosință a 50 ha.

Mănăstirea a fost restaurată și consolidată în anul 1937, când pe scaunul episcopal de Huși era Nifon Criveanu, un om deosebit de gospodar. S-au reparat cele 11 chilii pentru călugări, s-a construit o bucătărie și o sală de mese, un grajd de 20 X 6 m., o locuință pentru servitori, o remiză pentru trăsură, o pivniță. În perioada aceasta stareț era ieromonahul Modest Vimilescu, preot slujitor, Epifanie Vasilescu, venit de la Sf. Munte de la Athos (Grecia) și monahii: Xenofont Grama, Nicodim Năstase, Mina Agapie, Cleopa Jireghe, Ilie Conț și Vasile Dimofte.

Biserica și mănăstirea au fost desființate în anul 1959 și reînființate în 1990. Din nou s-a reparat și pictat biserica, s-a construit un corp de clădiri, în patrulete, toate prin grija preotului Ciprian și cu binecuvântarea Episcopului de Huși, Ioachim.

Note:

1. "Din tezaurul arhivistic Vasluian "Catalog de documente" București 1996,p. 56;
2. Anuarul Eparhiei Hușilor, pe anul 1938, p. 45;

MĂNĂSTIREA MĂLINEȘTI

Mănăstirea Mălinești, cu hramul “Adormirea Maicii Domnului” se află situată în comuna Gârceni, județul Vaslui. Este construită pe locul vechiului schit de lemn, din veacul al XIV – lea. Veche vatră de sihăstrie, amplasat într-un loc deosebit de pitoresc, vechiul schit de lemn, pentru călugări are o istorie dintre cele mai interesante. Biserița actuală, de lemn cu hramul Sf. Voievozi a fost construită în anul 1826. După secularizarea din 1864, mănăstirea a fost desființată, biserica fiind filie a Parohiei Gârceni.

Mănăstirea Mălinești, ajungând în cele din urmă, în stare de ruină, la stăruința Episcopului de Huși Iacov Antonovici, cu sprijinul moral și material al Generalului Constantin Prezan și al soției sale, Olga, schitul a fost reînființat, în 1925 fiind deservit de călugărițe. În aceasta perioadă stareță a fost Anuza Gheorghiu, duhovnic Arhim. Serafim Cristescu, econom Aglaia Tansău, secretară Maria Vezetiu, obștea avea atunci 15 monahii. În anul 1939 obștea era formată din 17 monahii, stareță fiind monahia Midonia Buzilă, iar duhovnic ierom. Macarie Buză.

Schitul a avut o școală de cântări bisericești, sub conducerea maicii Zenaida Costăchescu, profesoară de psaltichie, venită de la Mănăstirea Văratice-Neamț.

În incinta mănăstirii a funcționat o țesătorie de pânzeturi și covoare sub conducerea maestrei Elena Buga, venită de la Mănăstirea Agapia-Neamț. Maicile se ocupau cu țesutul pânzei de bumbac, lână, șiac, muhair, mănuși și ciorapi. Din anul 1936 războaiele primitive de țesut au fost înlocuite cu războaie sistematice. Schitul poseda 7 ha. teren de cultură, prin donații, 30 ha. pădure, prin împroprietărire.

În anul 1938 s-au obținut prin donații icoane vechi, cărți de ritual, perdele, prosoape, iar locuitorul Ioan Filip a dăruit schitului 30 prăjini teren de cultură.

Ca și celelalte mănăstiri și schitul Mălinești a fost desființat în 1959 și a fost din nou reînființat după 1990, când devine mănăstire de călugări, cu 7 viețuitori, stareț fiind Protos. Filip Mercaș. Acum se reconstruiește stăreția, un paraclis și un corp de chilii cu etaj, toate cu binecuvântarea Episcopului Hușilor, P.S. Ioachim.

MĂNĂSTIREA MORENI

Biserica și mănăstirea Moreni (Adormirea Maicii Domnului), 1990, sat Moreni, Com. Deleni.

Mănăstirea Moreni, județul Vaslui, este situată într-un loc plin de farmec și singurătate, având o evoluție aparte în tumultoasa istorie din acest spațiu geo-spiritual.

Acces la Sfânta Mănăstire, cu hramul “Adormirea Maicii Domnului” este pe D.N.24 (Vaslui - Bârlad), ramificație la dreapta prin comunele Deleni sau Costești (10 Km).

ISTORICUL MĂNĂSTIRII:

Localitatea Deleni (denumirea veche Hotinești) este o veche așezare răzeșească, atestată documentar la 15 octombrie 1491 (6999), prin care Ștefan cel Mare fixează

hotarele târgului Vaslui și milele târgoveților. Încă din secolul al XV -lea, lângă așezarea Delenilor era un schit de călugări cunoscut sub numele de Schitul Bilahoi sau Ghilahoi, după numele pârâului din apropiere.

Boierul cu dragoste față de moșie, sulgerul (slugerul) Buznea Lupan, împreună cu soția sa Maria, au întemeiat în jurul anului 1540, pe vremea lui Petru Rareș, un schit de lemn în pădurea Morenilor, cunoscut în documentele vremii sub numele de Mănăstioara lui Lupan. Această mănăstire a fost atestată documentar într-un uric dat de Petru Rareș la 30 aprilie 1546, în a doua domnie pe scaunul Moldovei.

Turul cu clopotnița

Dintre domnitorii care au dat zapise de cumpărătură și răscumpărături pentru satul Hotinești, care cuprindea și schitul Morăni, amintim în ordine cronologică: Bogdan Vodă (1450), Ștefan cel Mare (1491), Petru Rareș (1546), Ieremia Movila

(1604), Gașpar Vodă (1620), Ștefăniță Vodă (1661), Ion Teodor Callimachi (1759), Scarlat Callimachi (1813,1818).

În locul primei bisericițe din lemn, distruse de timpuri, a fost ridicată o altă biserică, în anul 1801, ctitorită de credincioșii Hordună și Giușcă. Un document din 16 mai 1818 amintește de preoții Vasile și Gheorghe Focșa, care au refăcut schitul de maici din Morăni, l-au dotat cu proprietăți și au reprezentat interesele unității monahale în prima jumătate din secolul al XIX - lea.

După familia lui Lupan, care are grijă de schit aproape trei veacuri, urmează familia Pălădeștilor, începând cu vornicul Palade (Paladi) care a stăpânit satul Morăni, cu bisericuța de lemn. Schitul a devenit din nou de călugări, cu o obște redusă la 4 - 6 călugări. Se cunoaște că, la 23 februarie 1883, moare ultimul călugăr de la schit. Ieromonahul Nicon Sârbu, după care mănăstirea se desființează.

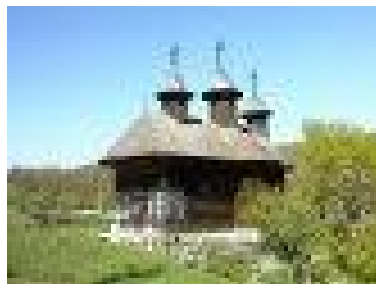
Totuși, slujbele religioase s-au ținut, în continuare, duminica și sărbătorile, prin grija preoților din parohiile comunei Deleni.

Astfel, peste trei decenii a slujit aici preotul Nicolae Dragoslav, iar după moartea acestuia, la 9 octombrie 1912, a continuat să slujească preotul Grigore Sbârnea.

În anul 1935, din inițiativa Episcopului cărturar P.S. Nifon Criveanu, a luat ființă din nou străvechea așezare călugărească. Ca stareț a fost mult timp Ieromonahul Sevastian Marcu. Schitul a fost desființat din nou, prin decretul 410 din anul 1959, o dată cu foarte multe așezări mănăstirești din țară.

O dată cu înlăturarea regimului comunist totalitar și ateu, se înființează actuala mănăstire cu binecuvântarea P.S. Eftimie, Episcop al Romanului și Hușilor. La 1 noiembrie 1990 ia ființă Mănăstirea Moreni, fiind numit stareț Ieromonahul Meletie Mercaș, duhovnicul obștei.

În ultimii 10 ani mănăstirea a cunoscut o dezvoltare fără precedent; s-a construit o biserică paraclis, încorporată într-un ansamblu de chilii. S-au înființat ateliere de tricotat și confecționat veșminte preoțești, s-au amenajat gospodării - anexe. Este în curs de înființare un muzeu cu obiecte vechi de cult și cărți rare. Toate lucrările au fost coordonate de Protos. Meletie Mercaș, cu binecuvântarea P.S. Ioachim, Episcop al Hușilor. Mănăstirea adăpostește Centrul „Scriptoria”, înființat în cadrul proiectului BYZANTIUM.

MĂNĂSTIREA PÂRVEȘTI

Mănăstirea Pârvești, cu hramul “Sf. Nicolae” se află în comuna Costești, județul Vaslui, la 17 Km, de gara CFR Crasna.

Cea mai veche informație despre biserica mănăstirii este din anul 1666, când vornicul de poartă Apostol Talpeș

și nepoții săi Ion și Simeon Popescu, stolnici din Bilahoi au fost primii ctitori ai bisericii.

La 8 ianuarie 1698, Domnul Moldovei Antioh Cantemir, dă un zăpis, pecetluit cu sigiliu domnesc, prin care poruncește cămărașilor de Ocnă, ca să dea în fiecare an Mănăstirii Pârvești câte 40 cumpene de sare.

Un alt document vechi, care pomeneste numele ctitorilor, de-a lungul anilor, este Pomelnicul lui Ștefan Popăscu, vornic de Poartă, din anul 1726 (7234) și un alt Pomelnic - condică din anul 1830.

Între anii 1816-1820, biserica a fost construită, înconjurată de chilii și acareturi de către monahul Nicodim Popescu urmașul ctitorilor, împreună cu: serdarul Gheorghe Gociu, Ion Nedelcu, ieromonah Teodosie, stareț, monahii Antonie și Chiril. În 1830 s-a stabilit ca la acest schit să viețuiască numai 24 de călugări, cu un nacealnic.

Din cercetarea însemnărilor consemnate pe câteva cărți vechi aflăm că în anul 1701 Apostol Talpeș, ctitorul primei biserici a cumpărat cu cheltuiala sa un "Triod", iar în anul 1704 a resfințit biserica cu hramul "Sf. Nicolaie". În anul 1718 a fost mare foamete și secetă, în 1719, sub domnitorul Mihai Racoviță ciumă.

Mănăstirea de călugări a funcționat până în 1864, când s-a aplicat Legea secularizării averilor mănăstirești. Cei mai mulți călugări au plecat și biserica a devenit de mir.

Mănăstirea Pârvești a fost reînființată în anul 1993, s-a construit un corp de chilii, iar în 1999 s-a amenajat calea de acces, prin pietruirea drumului.

MĂNĂSTIREA RAFAILA

Mănăstirea Rafaila se află situată în satul Rafaila, comuna Rafaila, județul Vaslui, la o depărtare de 34 km. de orașul Vaslui, la 12 km. de orașul Negrești și la 5 km. de gara CFR Rafaila.

Istoricul vechimii primului schit Rafaila este legat de o legendă despre Ștefan cel Mare, domnitorul Moldovei (1457-1504), personalitate de seamă care s-a impus în conștiința poporului român. În domeniul folclorului, imaginea marelui voievod este prezentă și astăzi în multe sate din județul Vaslui, explicând originea unor locuri, monumente, biserici, cetăți, etc, împletind faptele reale din cronici cu ficțiunea; țăranii din ținuturi singuratice știu să povestească și astăzi întâmplări legate de Ștefan cel Mare și Sfânt. Amintim doar câteva: existența a celor 3 mari biserici ("Sf. Ioan" din Vaslui, "Sf Apostoli Petru și Pavel" din Huși, "Pogorârea Duhului Sfânt" din Dobrovăț - localitate aflată în vechime în ținutul Vasluiului, azi în județul Iasi); 15 localități a căror denumire este legată de domnia lui Ștefan cel Mare; locuri ca Movila lui Burcel, Cerdacul lui Ștefan - Vodă, Podul Arapului sau Cetățuia.

Legenda care a circulat pe Valea Stemnicului, după lupta lui Ștefan cel Mare cu turcii, la Podul Înalt din anul 1475, are la bază un document scris pe pergament și

văzut de mai mulți oameni, ultima data la 24 iunie 1899. Hrisovul, scris pe piele de vițel cu litere aurite, s-a pierdut în timp și, astfel, nu avem o dată precisă cu privire la înființarea schitului lui Rafail. Legenda spune că, în lupta de la Podul Înalt, din 1475, un pădurar din Bălteni pe nume Bălteanu, împreună cu soția au fost uciși de turci. Singurii supraviețuitori din familie au fost doi copii și anume Radu și Irina. După lupta crâncenă, Ștefan cel Mare i-a găsit pe acești doi orfani, pe câmpul unde s-a dat lupta, jelindu-și părinții. Impresionat de aceasta scenă tragică, drept mângâiere, Marele Voievod le-a dat acestora câte o moșie: Irinei i-a dat moșiile unde se găsesc astăzi satele Oșești, Cosmești, Chetrești și Delești, iar lui Radu i-a făcut danie moșiile unde se află satele Rafaila și Buda. Hotarul moșiilor începe de la locul dintre Buda și Oșești, numit “Valea Albă” și ținea până dincoace de Mălinești. Pe lângă aceste danii Ștefan 1-a făcut pe Radu oștean de încredere, din care cauză a purtat și numele de Radu Arcașu. Lăsându-se mai târziu de oștire, a mers la Mănăstirea Neamțului și a devenit călugăr, schimbându-și numele din Radu în Rafail. La bătrânețe, s-a retras la moșia sa, dată de Ștefan. Aici, într-un loc retras, în fundul Văii Stemnicului, în mijlocul unei păduri seculare, neumblate de oameni, a ridicat o bisericuță, cunoscută la acea vreme sub numele de Schitul lui Rafail.

Primul document care pomeneste de Mănăstirea lui Rafail este din 4 decembrie 1599, dat de Ieremia Movila, domnul Moldovei, la Iași.

În uric se precizează că Ieremia Movilă Vv. Moldovei întărește lui Ursu Pătrășcan, fost staroste și cneghinei sale Nastasia a treia parte din satul Todirești, cu locuri de moară pe Bârlad și Racovăț și o poiană, precum și niște locuri cu grădini și vii la mănăstirea lui Rafail, ținutul Vasluiului, cumpărate de la Porcea aprod, fiul lui Carachiuzel și al Mariței, nepotul lui Coste logofăt, după ispisocul de împărțeală pe care acesta l-a avut de la domn, cu prețul de 150 taleri de argint. (“Din tezaurul arhivistic vasluian” Buc, 1986, pg. 31).

Mănăstirea Rafaila a dăinuit în secolele XV - XIX, deseori căzând pradă invaziilor, incendiilor și cutremurilor devastatoare. La începutul secolului al XIX -lea a ajuns să fie ruinată cu totul. Totuși, Catagrafiile vremii amintesc despre mănăstirea Rafaila: Catagrafia Moldovei din 1803 (Cronica liuzilor) găsim la Ocolul Stemnicului satul Rafaila (a schitului). În Catagrafia din mai 1820 a târgului Vaslui și a ținutului, găsim la poziția nr. 11, mănăstirea Rafaila, cu 11 poslușnici, 4 pădurari ai schitului. Și în Catagrafia din anul 1831 a ținutului Vaslui, la Ocolul Stemnic, figurează mănăstirea Rafaila cu 171 liude. (Gh. Ghibănescu, “Vasluiul - studiu și documente” Iași, 1926, pg. 253,254).

Biserica actuală a Mănăstirii Rafaila cu hramul “Nașterea Maicii Domnului” s-a ridicat în incinta fostului schit, pe timpul și cu binecuvântarea Mitropolitului Veniamin Costache, în anul 1834. Pisania aflată deasupra ușii din pridvor menționează:

“S-a sfințit acest sfânt lăcaș cu blagoslovenia Kiru Veniamin Mitropolit, prin osteneala și osârdia sfinției sale Iorest Dorotei Ieroschimonah Nacialnic și cu ajutorul altor patrioți, la leat 1834, mai,1”.

Vechea bisericuță de lemn a schitului, cu hramul Sf. Voievozi, a fost strămutată, în anul 1838, de către ieromonahul Iorest, în satul Rafaila devenind biserică parohială.

Spre deosebire de alte părți, după secularizarea averilor mănăstirești, biserica fiind în sat, călugării nu au părăsit locașul, ci au rămas aici continuând firul vieții călugărești. Stareț a fost mult timp Ierom. Hariton Pătrașcu, iar obștea era mică numai din două monahii. În anul 1938 a venit ca stareț Ierom. Theofil S. Niculescu, născut în 1913 și călugărit în 1933. Econom era Ieroschim. Agatanghel Georgescu, născut în 1883, călugărit în 1906; eclesiarh Ierodiac. Damaschin Iov, nascut în 1872, călugărit în 1928; arhondar Schimonahul Valentin Diaconescu, născut în 1854.

Mănăstirea avea în folosință 3 ha. teren de cultură și 25 ha. pădure. Călugării se ocupau cu creșterea albinelor, apicultor fiind pe atunci monahul Visarion Suhan. Mănăstirea a fost expropriată în anul 1954.

După Revoluția din 1989, în 1994 Mănăstirea a fost reînființată cu o obște de 8 călugări, stareț fiind Vichentie Lupu.

Biserica Fâstâci, „Sf. Nicolae”, Mănăstirea Fâstâci, comuna Cozmești

MĂNĂSTIREA FÂSTÂCI

Mănăstirea Fâstâci, se află în satul cu același nume, comuna Cozmești, județul Vaslui, la 25 km. de Vaslui și la 10 km. de gara CFR Bârzești.

Actuala biserică cu hramul “Sf. Nicolaie” este zidită din temelie de către Domnitorul Moldovei Mihai Racoviță - Cehan în anul 1721, dată confirmată de pisania în limba slavonă, în piatra, aflată deasupra ușii de la intrare. “Eu Mihai Racoviță -Voievod prin mila lui Dumnezeu gospodar (domn) al Țării Moldovei, în a treia domnie (1721)...”.

Documentele Racovițeștilor (publicate de Gh. Ghibănescu) arată ca moșia satului Fâstâci și biserica au o vechime cu mult mai mare. Cel mai vechi document, care atestă existența

moșiei Fâstâci este din mai 7100 (1592), apoi din 7126 (1618); (“Documentele Racoviștenilor”, vol. VIII, pg. 27 și 259). Pe timpul lui Vasile Lupu se întărește lui Racoviță - Cehan satele Fâstâci și Vaslui.

Din cercetarea documentelor se constată că mănăstirea lui Mihai Racoviță a fost construită pe locul unei mănăstiri mai vechi, din lemn, atestată în anul 1661, iulie, 16, prin care Ștefăniță Lupu, Vv. Moldovei, întărește vânzarea unei părți din moșie, de către Ștefan Gălușcă și fiii săi, mănăstirii Fâstâci, unde era egumen Matei. Și alte documente pomenesc că Mănăstirea Fâstâci a existat înainte de Mihai Racoviță și anume: mărturia, din 1694: “hotărniciei lui Mardare și Talpeș Vornicii, 70 de pământuri le-am ales în deal alături de Bălteni Mari și de Mănăstirea Fâstâci...”.

Voievodul Mihai Racoviță - Cehan a găsit cu cale să înalțe biserica monumentală a mănăstirii într-o poiană de codru la locul numit “Izvoare”. Biserica a fost zidită pe locul vechii ctitorii a cunoscutei familii boierești Palade. Călătorii timpului remarcă de departe marea biserică cu două turle mari, cu o clopotniță tainică, totul închis de un brâu de zid secular de 6 m. înălțime. Casele mănăstirii și zidul înconjurător au fost construite de Arhimandritul Iosaf Gândul, fost egumen al Mănăstirilor Fâstâci, în anul 1834. Mănăstirea a fost apoi închinată mănăstirilor Sf. Ecaterina de la Muntele Sinai și a Frmoasa din Iași.

Încă de la început, Sfânta Mănăstire a fost înzestrată cu numeroase moșii: Fâstâci, Cursești, Bălteni (ținutul Vasluiului), Berezeni, Ghermănești, Novaci (ținutul Falciului), Ciornohalul (Botoșani), precum și în Basarabia.

Ctitorii sunt menționați în pomelnicul mănăstirii: Mihai Racoviță, Voievod, Ana Monahia, Sultana, doamna. Constantin Voievod, Ștefan Voievod, Mihai Voievod, Ruxanda - doamna, Ecaterina – doamna, Ioniță Voievod, și răposații din familia Palade: Dumitrașcu, Elena, Manoil, Anastasia, Ioan, Ioana.

În toamna anului 1863, prin aplicarea Legii lui Cuza, de secularizare a averilor mănăstirești, călugării greci au fost forțați să plece din mănăstire. Astfel, cu mare greutate a plecat egumenul Neofit și cu această ocazie s-a desființat și școala călugărului Diomid, la care învățau mulți elevi.

De la această dată se numesc egumeni pământeni, primul fiind Arhimandritul Veniamin Adrian.

În anul 1869 un puternic incendiu arde veșmântăria, cărțile și odăjdiiile. Totuși au mai rămas 184 volume din bibliotecă.

Biserica are un plan treflat cu pridvor deschis, nartexul, pronaos sepulcral (la fel ca la Probota lui Petru Rareș sau Golia din Iași) și altarul. Are 19,28m lungime și 6 m lățime, înălțime de 9 m, și 15, 50 m. în dreptul turlelor. Grosimea zidului este de 90 cm. Absidele laterale oferă o eleganță specifică, formă de treflă, în interior sunt semicirculare, iar în exterior sunt poligonale.

Pavimentul este din lespezi de marmură albă, în naos, fiind așezate în diagonală.

În exterior biserica este decorată cu arcade oarbe trilobate susținute cu bază pătrată pe brâu. O bandă semicirculară decorată cu zimți din cărămidă împodobește fiecare arcadă. În partea superioară rozete ce corespund numărului arcazelor sunt încadrate de câte un pătrat de cărămidă. Decorația exterioară se aseamănă cu cele de la bisericile din Țara Românească. În interior, se păstrează câteva icoane împărățești, tronul arhieresc, jilțul împărătesc, ușile împărățești, caracteristice sculpturii bisericesti din secolul XVIII. Jilțul are aplicat pe peretele spetezei stema Moldovei, încadrată de însemnele heraldice ale familiei Racoviță. Tronul arhieresc se aseamănă cu tronul lui Vasile Lupu de la Biserica Golia din Iași.

Întreaga pictură murală este refăcută în tehnica frescă, în secolul XX. Pe peretele de vest al narthexului, în dreptul ușii, se află portretul ctitorului Mihai Racoviță, cu biserica în mâna stângă, iar în stânga ușii portretul probabil a Doamnei Ana, soția ctitorului. Chipul lui Mihai Racoviță este în toată plenitudinea forței sale ca domnitor patriot.

Clopotnița se înalță separat, la poarta mănăstirii, construită în secolul al-XIX-lea în stil neoclasic, după o veche arhitectură moldovenească, asemănătoare cu cea de la Biserica Barnovschi, din Iași, Sf. Ioan din Piatra - Neamț, Golia, Galata și Cetățuia. Clopotnița, zidită, în timpul egumenului Ioasaf Gândul (1808) are trei rânduri de încăperi suprapuse, ultima adăpostind clopotele. Un clopot are o inscripție slavona: "Acest chimval s-au făcut cu cheltuiala Sfinției sale, părintelui Sănăit Criticul, la 1769, aprilie". Tot în acea perioadă s-au ridicat casele egumenești din fața bisericii, precum și chiliile pentru călugări, tănuite pe lângă zidul mănăstirii spre asfințit și mieză-noapte.

În 1850, arhierul Chiril Strichide a acoperit biserica cu tablă, a făcut din nou catapeteasma, a pardosit biserica cu marmură și a înzestrat-o cu icoane, veșminte și cărți. În urma incendiilor, din 1869 și 1874, biserica a fost grav afectată. În 1881 o furtună a distrus acoperișul, refăcut ulterior cu bani de la stat. În 1898 s-a reacoperit biserica prin contribuția poporânilor, sub străduința preotului Pavel Manoilescu, care a slujit biserica 50 de ani.

Dependințele, ruinate de cutremure, au fost reparate de stat după 1940 și folosite ca orfelinat.

Biserica a fost puternic afectată de mișcările seismice care s-au produs de-a lungul anilor : 1802, 1896, 1940, 1977, 1986, 1990. Având în vedere grosimea zidurilor, de aproape 1 m. biserica și clădirea din față s-au păstrat bine până astăzi. Ceea ce nu au stricat cutremurele de pământ, biserica și dependințele au fost afectate de regimul comunist, care a adus să funcționeze aici diferite instituții, ce nu au ținut seama de valoarea inestimabilă a așezământului monahal.

Mănăstirea Fâstâci, cu hramul "Sf. Neculai" a fost reînființată în anul 1993, fiind îngrijită de 10 maici, stareță Parascheva Chelaru.

BIBLIOGRAFIE :

1. Arhivele Naționale Vaslui : fondurile Episcopia Hușilor, Prefectura Județului Vaslui.
2. „Acta Moldaviae Meridionalis”, Anuarul Muzeului " Ștefan cel Mare " Vaslui nr. I-XXI, 1979-2002.
3. Gh. Ghibănescu, "Surete și izvoade", 25 vol. (1906 - 1929).
4. Costăchescu, Mihai: „Documentele lui Ștefan cel Mare”, București, 1913.
5. Costăchescu, Mihai : „Documente moldovenești înaintea lui Ștefan cel Mare”, Iași, 1931.
6. Lahovari, G.L , „Marele Dicționar Geografic al României”, vol. I - V, București, 1898-1902.
7. Iordan, Iorgu, „Toponimie românească” , București, 1963
8. XXX „Enciclopedia României” , I – IV, București, 1939 – 1943, Editura Academiei.
9. XXX „ Din tezaurul arhivistic vasluian - Catalog de documente” 1399-1877, București, 1986., Editura Academiei
10. XXX „Cronica Episcopiei Hușilor”, I - VI, 1995-2001., Editura Episcopia Hușilor
11. Antonovici, Iacov: „Monastirea Florești din plasa Simila, jud. Tutova”, București, 1916.
12. *Ibidem* „Documente bârlădene” , Bârlad, 1911.
13. Giurescu, C.C., „Târguri sau orașe și cetăți moldovene din sec. X-XVII”, București, 1967.
14. Iorga, N., „Inscripții din bisericile României”, București, 1908.
15. Stoicescu, N., „Dicționarul marilor dregători din Țara Românească și Moldova” - București 1971.
16. Coman, Ghenuță, „Statornicie și continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui”, București, 1980.
17. „Elanul” - revista editată de Școala „Mihai Ioan Botez”, din satul Giurcani, corn. Găgești, jud. Vaslui, 2001 - 2002.
18. XXX „Tezaurul toponimic al României”, A. Moldova, vol. I, părțile 1 și 2, București., Editura Academiei Române.
19. „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie A.D. Xenopol” XIV, Iași, 1977.
20. Bălănescu, Ioan M ., „Epureni – 500”, București, 1995.
21. Iorga N., „Istoria Românilor”, vol. I - II, Editura Enciclopedică, 1986-1996
22. Pârvan, V. , „Alexăndrel Vodă și Bogdan Vodă”, București 1904.
23. XXX „Istoria Bârladului” vol. I și II
24. XXX „Istoria Hușilor” (sub coord. prof. Theodor Codreanu), Galați, 1995., Editura Porto Franco
25. Ciobanu Mihai „Cronica Vasluiului”, Editura Publirom, București, 1999

26. XXX - Anuarul Eparhiei Huşilor pe anul 1934, Huşi,1934.
27. XXX - Anuarul Eparhiei Huşilor pe anul 1938, Huşi,1938.